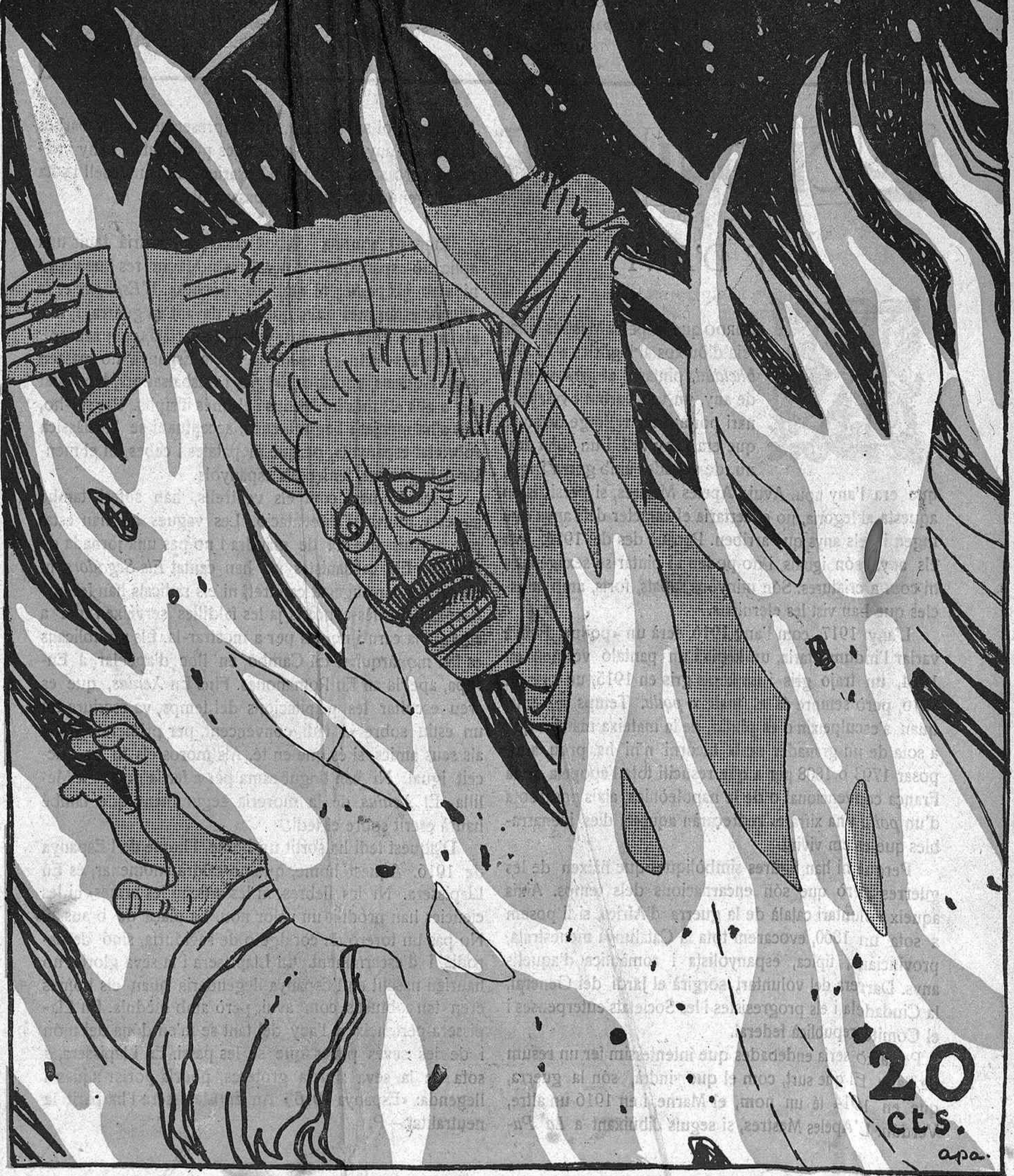

L'ESQUELLA D LA TORRATXA

20
cts.

apa.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NÚM 1984 — ANY XXXIX
BARCELONA 4 DE GENER DE 1917

PERIÒDIC HUMORÍSTIC IL·LUSTRAT
10 CÈNTS. — ATRASSATS: 20

AQUEST NÚMERO 20 CÈNTIMS

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola.—Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Fòra de Barcelona:
Espanya, trimestre 3 ptes. : Estranger, 5

CRÒNICA

CAP D'ANY

RECORDO que l'Apeles Mestres, quan feia dibuixos al·legòrics a *La Publicidad*, pintava, al arribar el fi de any, un vell barbut i veletudinari portant un rellotge de sorra que era l'any vell, i un noieta desnu, de vegades amb gorra frígia,

que era l'any nou. Avui l'Apeles Mestres, si persistís en aquesta al·legoria, no encertaria el caràcter dels anys que fugen i dels anys que arriben. Perquè des de 1914, tots els anys són iguals, i no poden ni pintar-se sexagenaris ni com a criatures. Són minyons sapats, forts, amb muscles que han vist les eternitats.

L'any 1917, com l'any 1916, serà un «poilu». Podrà variar l'indumentaria, un kepis i un pantaló vermell en 1914, un trajo gris i un kepis gris en 1915, un casc en 1916, però sempre és el mateix *poilu*. Temps a venir, quan s'esculpeixin o es pintin, de la mateixa manera que a sota de un granader amb bicorni n'hi ha prou amb posar 1793 o 1808 per a que resuciti tota l'epopeia de la França convencional o de la napoleònica, aixís posat sota d'un *poilu* una xifra es redreçaràn aquests dies inenarrables que estem vivint.

Perquè hi han figures simbòliques que naixen de les guerres però que són encarnacions dels temps. Aixís aqueix voluntari català de la guerra d'Àfrica, si li posem a sota un 1860, evocarem tota la Catalunya menestrala, provinciana, típica, espanyolista i romàntica d'aquells anys. Darrera del voluntari sorgirà el Jardí del General, la Ciudadela i els progresistes i les Societats euterpenses i el Comitè republicà federal.

Per això seria endebades que intentéssim fer un resum de l'any. El que surt, com el que vindrà, són la guerra, que en 1914 té un nom, el Marne, i en 1916 un altre, Verdún. L'Apeles Mestres, si seguís dibuixant a *La Pu-*

blicidad, pot-ser continuaria representant amb barbes blanques l'any fugitiu i amb unes puerilitats a l'any incipient, però a tots dos els hi posaríem casc, un fusell i sota una llegenda que diria: No passareu!

* * *

Emperò aquesta simbolització no podria tenir una aplicació espanyola, car nosaltres no tenim res que veure ni amb els *poilus*, ni amb els «boches». L'*Espagne et le Maroc* estan més units que mai davant la guerra, i fins els moros com els espanyols—descartats, com sempre, els catalans—són germanòfils. Per a Espanya no passen anys. Aquests, enormes, tràgics i trasbalsadors, han estat per a ella els més inofensius i els més insípits. Per ser-ho, fins s'ha menjat i begut menys, accentuant-se la clàssica sobrietat espanyola, perquè ni patates i cebes, ni el menjar dels gorrins, tenien els espanyols.

I les ànimes, com els ventrells, han sofert també aquesta minva d'alimentació. Les vagues ho han estat per a fruit un dia de mandra i no pas una jornada de revolta. Els catalanistes no han cantat *Els Segadors*, ni els carlins han engegat cap tret, ni els radicals han fet bullanga. Pel cafès-concerts ja les faldilles serveixen per a amagar la carn i no pas per a mostrar-la. Els republicans es fan monàrquics. En Cambó, en lloc d'apel·lar a Europa, apel·la an En Romanones. Fins En *Xenius*, que es creu escoltar les palpitations del temps, va escriure tot un estiu sobre el tedi, convencent, per primera vegada als seus amics, si és que en té. Als moros els hi ha succeït igual. Ni han tingut esma per a fer la guerra a Melilla. El *Xenius* de la moreria segurament que també haurà escrit sobre el tedi.

D'aquest tedi ha sortit un home, l'home de l'Espanya de 1916. Aquest home, que no caldrà anomenar, és En Llapissera. Ni les llebres, ni les arts, ni les armes, ni les ciències han produït un valor nou. La plaça de braus sí. No pas un torero de coratge o de saviduria, sinó de parodia i d'escarniment. En Llapissera i la seva gloria no haurien nascut en l'Espanya llegendària quan els homes eren tan obtusos com avui, però amb mèdula. En Llapissera perteneix a l'any del tant se m'en dona del món i de les seves penes que se les passi. En Llapissera, a sota de la seva silueta grotesca, podria portar aquesta llegenda: «Espanya 1916.» An En Llapissera l'ha parit la neutralitat.—P.

Obsequi d'any nou

L'Ernest és un xicot d'Igualada que no estudia a Barcelona i que té pocs anys, pocs diners i pocs mals-de-cap. De tot va escàs menys de bon humor.

Sa mare va posar-lo al món vinticinco anys enrera; son pare li envia vinticinco duros cada mes; el dia li dona casi vinticinco hores ben complertes per a ell, perquè l'Ernest no estudia ni ganes.

Tot el temps l'esmersa amb les amigues. S'ha format una col·leccioneta d'hermoses entretingudes i an elles dedica tota la setmana, un dia a cada socia. El diumenge descansa.

Les coneixenses de l'Ernest tenen ja cada una qui o quins la paguen, i l'Ernest fa de *capritxo*, com li diu la Pepeta dels dimars; d'*amant du cœur*, com l'anomena la Mimí dels divendres, o de *querido*, com li diu la Mercedes, una sevillana que li agabella els dissabtes.

La Maria, dels dilluns, té, naturalment, un fabricant de Sabadell; a la Lola, dels dimecres, la sosté un metge de Barcelona, amb la col·laboració d'un borsista; l'Isabel, dels dijous, té un hortolà de Mataró, un enginyer de «La Canadiense», un vell americà i tres o quatre tenedors de llibres de bones cases.

Cap de les amigues de l'Ernest sab en absolut ni una paraula de les altres amigues. Cada una creu que l'Ernest està bojament enamorat d'ella. Per altra part, l'Ernest sab fer bé el paper.

Totes les coses i tots els negocis tenen, emperò, els seus entrebancs, i a darrers de l'any passat l'Ernest estava amoinat de veres. La Mimí li preguntava com li anirien les estrenes; l'Isabel li demanava l'obsequi de Nadal; la Pepeta li manjava el regalo d'any nou; la Maria volia que els Reis li duguessin alguna cosa, i totes l'amoixaven demanant-li *algo*, no per l'interès de saquejar-lo, sinó per guardar algún record d'ell.

L'Ernest feu a cada una d'elles la mateixa promesa.

—Mira, *daixones* meva: per a començar l'any ambombra, el dia d'any nou anirem junts al teatre. A la sortida soparem al Suís, i per postres una sorpresa.

Totes s'arreglaren, cada una pel seu cantó, les coses de manera que'ls quedés la nit del dilluns ben lliure, per a dedicar-la al seu estimat Ernest.

El dia primer d'any al dematí, la Maria, al igual que les demés, rebia un targetó aixís:

Videta: T'envio la butaca pel teatre. Jo no podré venir-te a buscar a casa teva perquè un assumpte urgent i de molt interès m'obligarà a fer una mica tard. Faré cap després del primer acte. Espera amb ansia aquesta nit ditxosa el teu i ben teu, Ernest.

A la nit, esplèndidament habillada, la Mimí, primera de totes, compareixia al teatre prenent setí a la butaca número 5 de la fila 4. Als pocs moments, una dona elegant, la Maria, s'assentava a la butaca número 6 de la mateixa fila. Tot seguit, enjoiada com un aparador de ca'n Valentí, ocupava la Pepeta la butaca número 2 i quasi en el mateix instant s'omplia el número 3 amb l'esculptural Isabel.

Aquella fila de dones esplèndidament hermoses i luxosament vestides que compareixien soles, començava a cridar l'atenció als concurrents al teatre. De tot arreu s'apuntaven *gemelos* a la fila 4.

La Mimí, la Pepeta, la Maria i l'Isabel estaven somrients, contentes de l'admiració de que eren objecte, i esperant amb goig l'instant de veure ocupar la butaca vuida que cada una tenia al seu costat amb la presència del seu adorable Ernest.

Però l'acomodador pregà tot d'una a la Pepeta que tregués el *bolso* de la butaca número 4 i s'assentà entre la Pepeta i la Mimí la sevillana Mercedes, amb no poca sorpresa de totes tres, qu's miraren forsa extranyades. Al mateix temps la Lola ocupava la butaca número 1.

Com que'l teló era enlaire les sis dones s'aguantaven quietes guardant-se al pap les preguntes que cada una volia fer a la del costat. Al acabar-se l'acte comensà el tiroteig.

—Dispensi. ¿Està segura de que aquest és el seu setí?

—Pregunti-ho al acomodador.

—Perdoni. Aquesta és la fila de vostè?

—Sí, senyora. Que li sembla lletja?

—Ja està segura de què...?

—Oh, es que jo esperava un jove.

—I jo al meu Ernest.

—L'Ernest?

—L'Ernest?

—*Mon cheri?*

—*¡A mi Ernest!*

El nom d'Ernest va explotar en aquella fila com una bomba. Hi va haver un enredo de paraules primer i després un enredo de punys que la policia va veure's obligada a intervenir-hi, i aquell pilot de pells, i joies i carns esplèndides va fer cap tot plegat a la Delegació.

L'Ernest en aquells instants sopava tranquil·lament a Igualada.

JEPH DE JESPU

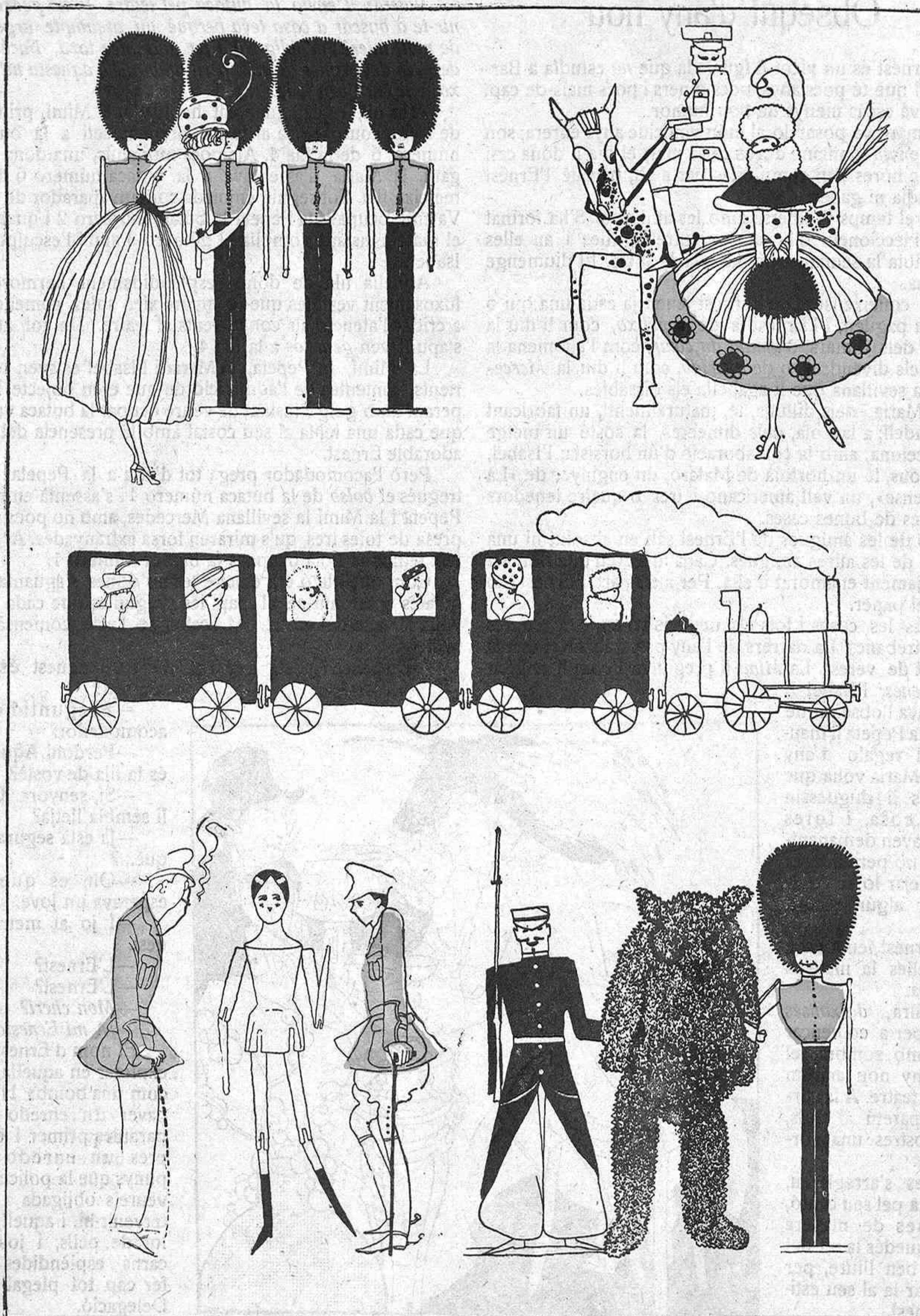

L'EMBUSQUE

—I tu no hi vas, a les trinxeres?

—Puig, dona!... que m'has pres per un trinxe-
raire a mi?

PÀGINES FORASTERES

Joguines que els Reis portaran enguany a les anglesetes bones minyones.

Del Jardí dels humoristes

EL DESCOBRIMENT D'AMÈRICA

En una escola de noies, la professora, va donar un dia com a subjecte de composició: «El descobriment d'Amèrica». Totes les deixebles havien de desenrotllar aqueix tema segons la seva fantasia i els seus coneixements històrics.

La composició més original de totes les que's presentaren l'endemà, fou escrita per una noia que's deia Pepeta Palaudaries.

Heu-se-la aquí:

«El rei d'Espanya envià a cercar an En Cristòfol Colom i li va parlar aixís:

—Es veritat lo que m'han dit?

—Què us han dit, senyor Rei?

—Que t'empenyes en descobrir l'Amèrica?

—Si em faciliteu els barcos necessaris, no hi tinc inconvenient.

Aleshores el rei proporcionà a Cristòfol Colom tres vaixells carregats d'homes i provisions, entre les quals hi havien moltes galetes, i el cèlebre explorador sortí d'un port d'Espanya en direcció a llevant.

Després de setmanes i setmanes de navegar, vegeren terra; s'aproparen, i abordaren una costa en la qual els estaven esperant, tots encuriosits, un grupu de salvatges.

Des de'l barco, els mariners de Colom els cridaren:

—Eil...

—Què passa?

—Fariu el favor de dir-nos si és Amèrica això?

—Sí, senyors.

—Quina part d'Amèrica?

—Amèrica Central.

—Com ne diuen de la vostra terra?

—Colombia.

—I... escolteu, escolteu... ¿són tots negres?

—De tot arreu.

—Que amarrin, i en terra tot-hom!—cridà Colom donant un profón sospir de satisfacció.

Els salvatges americans, per la seva banda, exclamaven condolguets:

—Vatua'l món!... Té, ja ens han descobert!»

NOEL

A un literat (!) poca-latxa

Prosa rimada

Em demanes consell en ta missiva per a anar trampejant en mig la farsa que molta gent ha pres avui per norma, i, com que sé del peu que tu coixeges, sense gastar-hi embuts vaig dret al *bulto*, senyalan-te el camí de fer forolla, si la vergonya et tires a l'esquena, que això a tu no crec pas que't costi gaire.

Em dius que l'estudiar et cansa prompte; que no s'ha fet per tu consultar llibres, ni cremar-te les celles estudiant-los i passar d'aquest modo les vetllades; que creus de més profit poguè exhibir-te, bo-i sentant plaça d'erudit en lletres, que qui sab posà el nom i llegí el Naharro, si té barra, pot lluir sa petulancia; que'l llautó el pren per or el curt de vista—i avui son tants que van a les palpentes...—*Bravo, noil!* Has trobat l'*embocadura*.

No encaparrant-te tens raó de sobres, que per a viure bé no és necessari sapiguer si el «Quixot» és d'en Cervantes o d'un autor novell de l'últim rengle; que pots sortir del pas per poc que vulguis: estudia quatre frases de memoria per poguè *intercalar* on et convinguén; apren també de cor algún mot tècnic: com *simbolisme, snob, bon gust, estètica, clàssic, realisme, eclèctic, art, romàntic*... ni que ignoris que són eixes paraules; de quan en quan engega un *llatinorum*, i algun babau veuràs que't pren per *geni*, sent quincalla la teva *gran saviesa*.

Afanyar te en buscar idees noves...? Vestí els escrits amb pensaments o màximes originals i que amb cap més se semblin?... Si que fóra una bona ximpleria... Doncs, què? de Heine, Voltaire o nostre Balmes se'ls priva d'afanà'ls-hi les idees? Em diràs, tal vegada, que és fê un plagí seguï al peu de la lletra lo que't conto... Mes què hi fa? No ho fan més de quatre tipus i els té per *pensadors* el nici públic i així la van campant, dant gat per llebra?

Tu que entens poc o molt amb els *gabatxos*, al teatre francès pots... clavar les ungles, que allí si és que ho sabs fer, tens camp per córrer: si trobes alguna obra que t'engresqui la fas passar per teva amb tot *descaro*, que qui no té vergonya *fa carrera*. I si algun batxiller gosés a dir-te que a un autor francès has fet un *timo*.—«L'autor original—pots contestar-li—va plagiar-me l'idea que tenia». Ni que hi hagi cent anys que faci malves!

Si pots arribà a sê *embruta-cuartilles* d'un diari rotatiu-cerca-negocis i de crítica d'art tu t'encarregues, sempre has de tení a punt, més que la ploma, el *bombo* en una mà pels del teu bàndol i una vara de freixa ben groixuda en l'altre, per clavar-ne garrotada al que no és de la teva capelleta.

On pots fer més *carrera*, és en política. Ven-te la ploma a qui millor la pagui, mateix que quan un *gènero* es subasta; tonto fóres en tení idees propies si no han de reportar-te benefici; i tant si mana en Pau com mani en Pere procura tot quant puguis sê de l'olla, ni que hakis de canviar-te de *casaca* en cada dos per tres. Deixa't d'escrúpols i porta a càl drapaire la consciencia a veure si te'ndóna alguna cosa... que la qüestió són *quartos, quartos, quartos*, car convicció i constancia són camàndules.

Si fas lo que jo et dic, l'èxit t'auguro de remontar-te a major *altura*; però per a cuidar de que no caiguis hauràs de sostenir-te amb equilibris, amagant el llautó del teu *ingeni* i engatuçant al públic, prô halagant-lo,—que no més per fê això, ja't sobra barra.—Tots els renys dels discrets pots despreciar-los si pots comptà amb l'aprovació dels nicis, perque aquests són els més, i si aplaudeixen, ofeguen els xiulets de la gent docta.

MIQUEL SITGES I COMAS

Set d'amor

Pujava Rambles amunt. Era l'hora suprema, l'hora en que un dia mor i un altre nàix. Anava amb el cap acotat, abstret per pensaments, uns pensaments lúbrics, lascius, de plètoris. Amor, entrevancant-me, em feia caminar quasi a les fosques, entre penombres.

Anava a trencar pel carrer del Carme, quan vaig veure que baixava una figura que's movia rítmicament, amb una harmonia deliciosa. A mida que s'atancava a mi, aquells pensaments meus i fantasies anaven disolvent-se. La figura encantadora era una dona fàcil. Una amiga de records tan deliciosos com inoblidables.

Com un raig de sol que cau, d'un bell mig-dia, sigué per a mi el primer esguard que'm dirigí. Allò no eren ulls, allò era el reflector del Tibidabo en una nit sense estels.

—Hola, X... Quant temps sense veure't — digué ella allargant-me les mans.— On anaves, ara?

—No ho sé. Abstret, entre mig d'insomnis, cercava una hurí i t'he trobat a tu en la realitat.

I junts, assedegats d'amor, ens encaminarem Rambles avall.

Després pujarem unes escales i ens tancarem en una cambra. No era aquella on altres vegades gosà mon còs. Aquesta era més luxosa, hi havia més llum i per lo tant s'hi respirava més flaire d'amor luxuriós. Vaig fixar la meua atenció en aquella dona, que si bé era la mateixa d'altres vegades, sa figura es mostrava davant mos ulls molt més encisadora. Son rostre seguia essent morenenc, però no d'aquell fort, de color de terra mullada, sinó suau, meçclat amb una punta de carmí.

A mida que'ls vestits es despenien d'aquell perfumat còs, es descobrien més les hermosures verament desitjades. No era una dona exuberant en extrem, era esbelta.

Ses formes eren modelades amb una exquisidesa dolcíssima, i ses carns fortament apretades convidaven a mocegar-les.

Vaig atraure-la frenètic als meus braços. Mos dits febrils s'entortolligaven en ses trenes hermosament pentinades, i a poc, aquells cabells sedosos i negres, queien desfets sobre ses esculturals espatlles.

En la cambra triomfava un ambient eròtic.

* * *

El sol roent entrava pels finestrons, donant a l'habitació una claror radiant.

Mentres es feia la *toilette*, enraonarem amorosits.

—Mercè — li diguí de prompte, extenent-li la mà.— A reveure.

—Te'n vas?

—Sí; fa masses hores que sóc aquí. Podrien esperar-me.

—Masses hores?

El rostre de la hermosa verge caiguda, que eclipsava a la més bella i gemada rosa, es posà de sobte pàlid i malinçnic.

—Masses hores!.. — repetí. I amb veu tremolosa i carinyosa afegí:

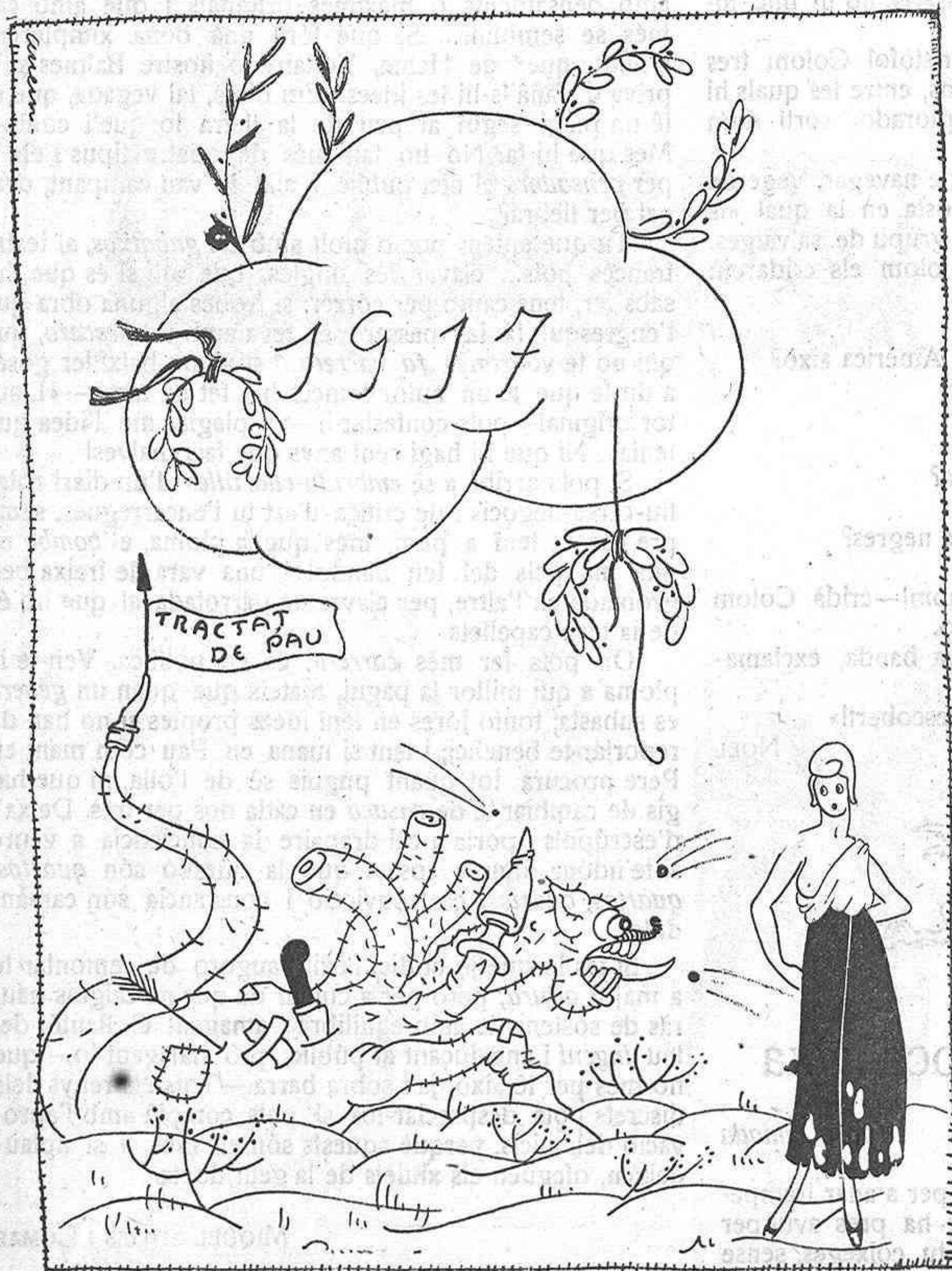
—Queda't una mica més... jo també tinc cor que batega, també tinc sensació i sét-d'estimar... Veritat que't quedes?

—No; no puc. Ja tornaré un altre dia...

—Un altre dia? Quan estiguis assedegat d'amor, veritat? Tots sou iguals! Tots sou uns mercaders [que compreu l'amor per a complaure els vostres desitjos. Veste'n!

Baixant l'escala vaig sentir aquella dona que plorava.

M. MORENO OLIVÁN

LA PAU ALEMANYA

El drac.— No et faig por?

La França.— No; lo que'm fas és fàstic.

CARRETERA DE LA REPÚBLICA, AVALL

La colla dels desertors

CANÇONS D'AUSENCIA

Triptic d'amor

I

Nostre passat d'amor, plè de ventura,
 reviu dintre mon cor ényoradiç,
 cada jorn des que soc aquí a París
 al pensâ en tu, xamosa criatura.
 Nostre passat d'amor, en mí perdura
 en un record tan ferm, viu i concís,
 que a cada instant enyoro el temps feliç
 al recordar amb tu alguna aventura.
 I em dóna goig al recordar que un dia
 i un altre i deû i cent, amb tu m'aimia,
 barreja de sospirs i mots ensemps,
 parlant de nostre amor, ardent i encesos,
 de nostres llavis-foc florien besos...
 I al recordar això enyoro aquells temps!

II

Nostre present d'amor, plè de gaubança
 fa, ja que lluny l'un de l'altre vivim,
 que dintre nostres cors, ara hi sentim
 un viu rosec causat per l'enyorança.

Prò aquest rosec, el fan la recordança
 de que la voluntat que'ls dos tenim
 és tan ferma i lleal, que aixís fruim
 sentint que a nostres cors, nàix l'esperança.
 Però jo igual que tu, d'aquesta ausència
 que de nostre amor pur és viva essència
 fent que a cada moment siga més gran,
 sento tornar-se dolça l'enyorança,
 i s'alegra mon cor a l'esperança
 dels dies gloriosos que vindran.

III

Nostre avenir d'amor, tot ell dolcesa,
 jo el presenteixo aprop, i mentrestant
 que'l va una fantasia idealitzant
 veig resplendir llur flama més encesa.
 Nostre avenir d'amor, és l'arquimesa
 on la felicitat s'hi està guardant,
 per ser-nos ben propicia a cada instant
 i ser-nos dolç confort en la vellesa.
 En la vellesa!... Oh, quan aquesta vinga,
 i quan jo encar als meus braços et tinga
 —per més que nostres testes siguen neu,—
 d'aquest amor que'l nostre cor inflama,
 sentiré com dins meu reviu la flama,
 al dolç escalf d'un bes que siga teu.

J. PONS I MARTORELL

El rei etern

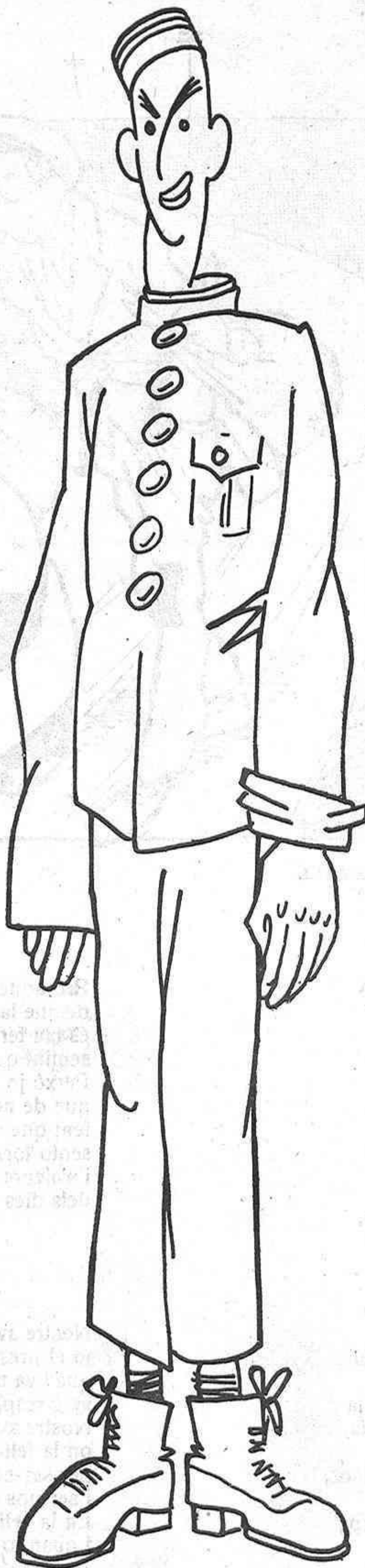
La santa veu que anuncia
que l'Anti-Crist arribarà,
ressona en boca dels canons
de les *científiques* nacions.
«Durà a Jesús a flor de llavi,
serà orgullós, despòtic, savi,
místic, hipòcrita, lasciu,
traïdor, crudel i venjatiu.
Invocarà la llum divina
per a imposar sa vil doctrina,
farà del món una Babel
i abrandarà la terra i cel.
Aplicarà a mal fi les ciències,
regularà fins les consciències,
i al séu conjur portarà dol
la humanitat, de pol a pol...»

Un rei ferotge és arribat,
com Anti-Crist preconitzat.
Mena una rècula de llops
vestits amb pells de filòsops,
disciplinats com catedràtics,
metòdics, lúbrics, matemàtics,
d'ànima torta, cor eixut
i cap molt gros i cantellut.
En sa novíssima moral,
és el mal bé; i el bé és el mal;
la virtut passa a ser un vici
i la maldat un benefici.
La pau—diu—era ensopidora,
covarda, xorca i corruptora;
la pietat, un sentiment
afemellat i disolvent.
El rei fatídic ha vingut
amb el bigoti punxagut
i la mirada com d'acer,
desafiant al món enter.

Va acompanyat d'un escamot
de culturals que ho saben tot,
per arrancà amb fanàtic zel
l'arbre d'amor, de soca-arrel.
Preté enmotllà al séu gust l'història
per convertir l'afront en gloria
i, al bany-maria de la sang,
vol fer tornar lo negre, blanc.
El rei satànic és devot;
resa que resa més que pot;
barreja psalms i lletanies
per a complir les profecies.
Prega en catòlic, protestà,
en búlgar, grec i mussulmà,
i a Déu sol dir-li en tot llenguatge:
«JO, admiro en tú la MEVA imatge!»

El rei indòmit qu'ha vingut
altiu, ferreny i mostatxut,
quina de nova en deù tení,
que s'ha aturat a mig camí?
Per què de sobte l'Anti-Crist
devé *renètic*, moix i trist?
Què li ha passat a l'infernàl
definidor de la moral?...
El monstre olímpic no està bò;
pateix del fetge i del carpó
i han d'ajudar-lo amb les xeringes
i receptor-li mil potingues.

Més no li calmen els desvaris
ni el brut estol d'apotecaris

JOSELITO, SORGE

—Zi por zuerte vé a Meliya,
azí que me encuentre a un moro
le tiro de mulettya
lo mezmó que fuese un toro.

ni la caterva de doctors,
remat servil d'inquisidors;
ni els faritzeus de tota llei
que en ell adoren al *Déu rei*
que'ls farà a pler la feina doble
de mentí a Déu i escanyà al poble!

J. BAUCELLS PRAT

Reflectes de l'any passat

I

(DIALEG AL PARC)

—*Siendo este Parque y jardines*
(si no m'erro) *propiedad*
de todos los ciudadanos...
Aixís ho deia aquell band
de l'alcalde qu'era el pare
del fill qu'és alcalde actual.
¿Siguent del Parc propietaris,
per què no hi podem entrar?
—Em sembla, senyor Piñetas,
que si ara és dins, bé hi ha entrat.
—Prò, siguent propietat nostra,
hem hagut d'entrar... pagant.
—Si ens han millorat la finca,
no ho hauràn pas fet de franc.

II

En Nilo Mata-Farrero,
(segons prou va divulgar's)
era un home de *negocis...*
com en aquest món n'hi ha tants.
Com que de negocis sempre
n'hi han que són, i no, com cal;
negocis nets que molt donen
i bruts que donen en gran;
i altres—bruts i nets—que surten
un poquito desigual,
el negoci, doncs, d'En Nilo
que li hauria dat molts rals,
resultà qu'era brut, massa,
perquè era tacat... de sang.

III

Gracies al discurs d'En Maura
veurem eix any renovat
altra volta el repertori
de cançons que anem gosant (!)
per cantonades i places,
puig promte rebrotarà
aquella cançó de cego
(que tants mesos va durar)
de *Maura sí*, amb la guitarra;
Maura no, amb el contrabaix...
De modo que'ls filarmònics
de carrer, resultaran
protegits tots ells d'En Maura
amics i enemics igual;
tant els que'n són partidaris,
com els que'l volen *pelar*.

PEPET DEL CARRIL

L'home dels nassos

Quan jo era petit—que era quan el xocolata Ametller repartia aquells cromos de la guerra de Melilla,— tothom me deia, a l'acabar-se l'any, que anés a veure a l'home dels nassos.

—Veuràs un home—em deien—que té tants nassos

com dies hi ha a l'any. I la meva modesta fantasia em feia imaginar un home estrany, plè de nassos per tot arreu: nassos al cap, nassos al front i a les galtes i al clatell tot carregat de nassos; una pinya de nassos, una veritable colònia de nassos amb cooperativa i tot.

Però la meua simplicitat de criteri, recordo que no se'n estranyava d'aquesta superabundància nassal, i pensava que al món hi ha moltes injustícies i que una d'elles

LA PLANETA DE LES CARTES

—Tot espases!... Ve't-aquí que ara no sé si vol dir que m'haig de casar amb un militar, o si els ganivets de la cuina s'han de fer esmolar...

NOTES D'ART

Quatre dibuixos inèdits d'En Picasso.

ho era l'haver dotat el Suprem Criador d'un excés de nassos a aquell home, essent aixís que hi ha molts pobres xatos que amb prou feines en tenen. No; la sobra de nassos no m'estranyava gens, fins ho trobava lògic donada la manera com està montada la societat. Lo que no podia explicar-me, perquè cap dels que'm volien portar a veure l'home dels nassos m'ho havia resolt, era com s'ho podia fer aquell bon subjecte que cada fi d'any anava a la fonda del meu poble, per a atendre a les necessitats de cada nas dels seus trescents seixanta cinc, que jo ja sabia allavors que l'any té aquest número de dies.

I pensava: Aixís aquest fulano deu necessitar trescents seixanta cinc mocadors? I quan està encostipat, a jutjar per lo que a mí em passa i això que només tinc un nas, haurà de portar assobre tot un armari de roba blanca per a resoldre el problema?... Ridícol i candorosa ignorancia la dels cinc a dotze anys! Ditxosa edat aquella en la que tot ho creiem! Meravellosa ingenuitat que ens dóna com a dogmàtiques les més desballestades i arbitràries irrealitats! Allavors jo també creia que les muntanyes eren de tothom; que el cel i el mar es tocaven allà a l'horitzó; que la lluna tenia cara i ulls i que somreia a la terra en les nits de l'estiu; que les criatures es trobaven sota una fulla de col i que hi havia *papus*, una mena de sers entre persona i bestia, que s'amagaven en les ombres, que feien bots estranys i que a la nit voltaven

el meu llit quan es feia la fosca en la cambra; allavors havia sentit passar els Reis, aquells famosos tres Reis de l'Orient, que unes vegades van a cavall de cavalls i altres a cavall de camells alts amb guarniments d'or i plata i acompanyats de patges que porten una mena de padró rigurós de les criatures i de la seva conducta, o d'angellets que volen pels balcons i finestres com volen els aucells.

Allavors deia jo a les altres criatures tot allò de: «A casa som més rics que a casa teva!», o allò altre de: «El meu pare mana més que el teu!» I sentia el miracle de les llanternes màgiques com una cosa sobrenatural i escoltava les histories de lladres amb el desig immoral de ésser jo el protagonista d'aquells episodis de valentia i força—oh, estranya patologia psicològica de les primeres edats!—i repetia els contes de Perrault o d'Anderson amb una íntima credulitat, dels diàlegs entre el llop i la ovella i dels fets extraordinaris que en ells se succeeixen. Jo hi creia, sí, amb l'home dels nassos. I sense haver-lo vist mai, me l'imaginava tan clar i tan precís, que d'haver existit no hauria sigut més veritat.

Després, més tard, vaig descobrir amb amargura que aquell home grotesc, amb berret fort i calces amples i amb el cap plè de nassos no existia i que era un senzill engany de la gent gran. Me deien que tenia tants nassos com dies hi havia a l'any, perquè, quan m'ho explicaven,

l'any no tenia ja més que un sol dia. Aquesta estúpida veritat me revoltà. Jo no podia avenir-me a la no existència de l'home dels nassos. No, no era veritat la explicació. No era veritat aquella revelació cruel. Feia anys que vivia en mí la imatge d'aquell home teratològic, i ara, que jo l'havia fet viure tan clarament, me'l volien negar. Recordo que quan varen explicar-me el truc imbecil, vareig sentir una rabia profunda. Però, sortosament, no vaig trigar molt temps a tornar-lo a reviuere. Era un símbol. Els advocats interpretant la llei, funden moltes vegades les seves raons amb tretes molt semblants a la de l'home dels nassos. Les estafes legals rauen totes en enganys similars. De la existència de l'home dels nassos n'han fet un procediment per a viure tots els que en aquest món progressen, explotant la credulitat de la gent —que sempre és ignocent.— Sí, l'home dels nassos viu. Viu pels timadors amb professió honrada o timadors senzills; viu per les dònes que exploten el cor de l'home que encara als quaranta anys creu amb elles, amb els Reis, amb els *papus* i amb les ganyotes de la lluna.

L'home dels nassos és aquell home que al darrera nostre es mofa de nosaltres en les hores cruels que segueixen al descobriment d'un engany manifest. És aquell home drolàtic, de mal somni, que a grans riallades ens desperta a la realitat, i riu, riu amb una boca oberta de buçó de correus i amb uns ulls petits com agulles de cap i amb tots els nassos tremolosos de tant riure, mentre nosaltres plorem la veritat amarga.

MANUEL FONTDEVILA

Cartes als Reis

Si poguessim llegir totes les cartes *autèntiques* que la nostra quitxalla escriu aquests dies «a los señores Reyes Magos», ens encantariem, segurament, de tanta ingenuïtat i tanta bona fé, sortides de la ignocenta gracia dels petits infants.

Però s'ha de confessar que entre aqueixes cartes n'hi han algunes que, además de revelar candor i espontaneïtat, revelen també certa malinconia, i altres certa rezelosa suspicacia, com si fossin obra de nois-homes descreguts i mal pensats.

Un amic nostre que té botiga de joguines i que, cada any, vuit dies abans de la diada dels Reis posa buçó a la porta, aquell negrito amb la boca immensament oberta que s'empassa totes les il·lusions i tots els desitjos de les tendres criatures, va deixar-nos llegir, no fa gaire, algunes d'aqueixes missives darrera de les quals s'endavina un temperament o un prodigi tancats encara dins la closca.

No poguerem resistir la tentació de copiar-ne algunes. Quasi totes són escrites en castellà i, naturalment, amb més faltes d'ortografia que coses no demanaven.

Però totes són lacòniques, telegràfiques, com si els seus autors portessin pressa. Heu-se'n aquí una petita mostra:

«Señores Magos: Quiero que me traigan una trompeta, un sable como el de Joffre, un cañón que tire de verdad y una cartera y turrone y nieblas.—*Manolo.*»

«Distinguidos Reyes Magos: Como ya deben saber que soy buen muchacho, deseo que me lleven una bicicleta, un caza-papellonas, una pelota de foot-ball (de las de veinte pesetas, como las que venden al «Siglo»); y por este año nada más, por no abusar.—*Juanito.*»

«Senyors Reis d'Orient: El meu gust seria que'm portessin un cavall ben gros, un casco de soldat francès, una bandera catalana, un pa morenó i moltes figues seques. No es descuidin pas cap cosa, perquè ho vui tot o res.—*Ernest.*»

«Estimados Reyes Magos: Este año no quiero más que cosas que me sirvan: un cogín de hacer ganxillo, un didal, unas tijeras, un libro y lo que ustedes gusten mandarme.

»Les ruego que al pasar por la calle no hagan mucho ruido con las trompetas porque mi mamá está en cama muy malita.—*Manolita.*»

«Señores Reyes: Dispensen no les haya escrito antes. Desearia que esta les encontrase bien de salud, como es a mía A. D. G.

»Si creen que me lo merezco y a ustedes no les es muy dificultoso, quiero que me lleven una muñeca de celuloide muy irrompible, porque la del año pasado te-

LA BAILAORA

Dibuix de Manol

nía la cara de pasta y se me rotió enseguida. Nada más; suya afectísima, *Antoñita.*»

«Reyes: Espero me traerán muchas cosas, cuantas más y más bonitas mejor; para jugar y para estudiar. Más de las primeras que de las segundas. Ustedes que son tan ricos ya lo pueden hacer. Yo en cambio prometo ser buen chico todo el año.—*Emilio.*»

«Benvolguts Reis: Voldria que'm portessin totes les eines de fuster, menos el banc, que ja tinc una taula que em pot servir de banc.—*Jordiet.*»

«Muy señores míos: Solicito humildemente a Sus Majestades que me envíen un carrito de basurero, un aro, una escopeta y una pandereta. También podrán poner cosas de comer; las peladillas y los turrónes me gustan mucho.—*Pepito.*»

«Señores Reyes: Como ya me han dicho mis papás que este año son ustedes pobres, no cale que me lleven nada. Les hago franco de todo, porque aun conservo todas las cosas que me llevaron el año pasado.—*Gustavo.*»

«Apreciados Reyes: Por indicación de mi papaíto, que me ha dicho que ahora, con motivo de la falta de subsistencias, no quieren ustedes que los niños abusen con sus peticiones, les pido un timbal y nada más que un timbal.—*Pablo.*»

«Distinguidos Reyes Magos: No sé lo que quiero. Ustedes mismos pueden traerme lo que les parezca.—*Luisita.*»

»P. D.—La mamá me ha dicho que saque los zapatos al balcón. Con que me pongan medias sueltas ya estaré contenta.—*Vale.*»

Mosaic

L'ambició dels mortals jamai la cura,
com diuen molts il·lusos, el diner;
l'ambició és infinita, no es detura
i ens incita a lluitar amb més dalê.

En va la societat se perfecciona
i ens sorpren amb invents piramidals
com més el Progrès ens esperona
més proves ne donem d'irracionals

Flors d'ideal i de passió
envers una causa noble
sols brosten amb ufanô
quan viuen al cor del poble.

Els marbres que l'orgull dels homes alça
l'heroisme i l'honor simbolitzant
flagells sagnants a voltes ens resulten
que'ls nous iconoclastes trencaràn.

En ta boca vampiresa
foll d'amor hi vull plasmar
no un petó plè de puresa
sinò hidròpic i sensual...
un bes híbric, insaciable
que t'encengui de passió,
un òscul interminable
que fongui el glaç del teu cor.

R. HOMEDES MUNDO

Un tranquil

Per les passades festes de Nadal, En Pepiols ho posà en pràctica. Va ésser un consell d'un amic, d'un bon amic de l'escala, que el sentí doidre's de la, per ell, pès-sima costum de donar *aguinaldo* al barber per Nadal, després de donà'l s'hi ja propina durant tot l'any.

La idea la trobà molt bonica i realitzable. No hi havia perill de cap mena; solament es necessitava una mica de *frescura*, i d'això, *afortunadament*, an ell n'hi sobrava.

El dia mateix de Sant Esteve, En Pepiols es presentà a càl barber. Estava pleníssim i tingué d'esperar-se.

Precisament aquest any els fadrins de la barberia regalaven als parroquians unes boniques ampolletes d'olor molt ben presentades.

Quan el client estava ja servit, el dependent, molt amablement, l'ajudava a posar-se l'abric i després li presentava l'ampolleta.

—Si és servit; que passi unes Bones Festes.

El parroquià agafava l'ampolleta i somreia. Després mà a la ermilla i tirava trenta o quaranta cèntims dintre la capseta-guardiola que tenien damunt el taulell.

En Pepiols se'ls mirava amb cara de llàstima. Després d'un bon rato d'espera, li tocà la tanda an ell. Se sentà solemnement a la poltrona, procurant abans de tot que li sortissin força els punys de la camisa.

Mentres l'afeitaven parlaren de la guerra i de que En Romanones era coix, i que per això és fàcil que el dia *menos* pensat *caigui*.

Ja llest, s'aixecà. El dependent, en contra de lo que era d'esperar, no li oferí l'ampolleta ni li desitjà les Bones Festes. La martingala havia fet efecte, i En Pepiols sortí amb aire de triomf de la botiga.

A la porta l'aturà un amic.

—Caram—li digué,—veig que t'has estalviat les Bones Festes.

—Sí, és cert; però és que jo no n'admeto. Faig com les cases de comerç.

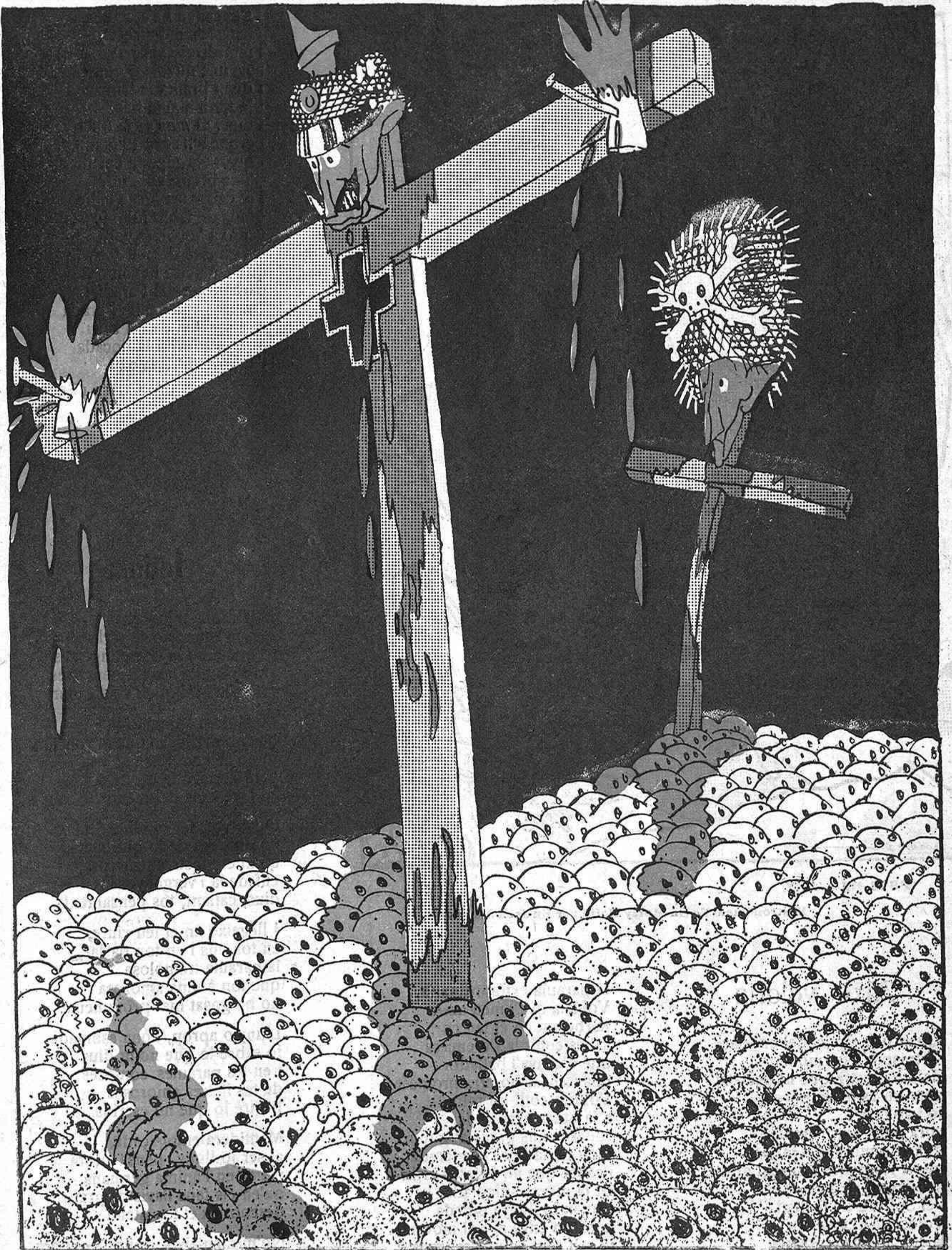
—No n'admets? No t'entenc.

En Pepiols va fer una mitja rialleta, i arremangant-se la màniga de l'americana ensenyà al seu amic un lletret que portava enganxat al puny fet amb lletra *redondilla*, que deia:

«No se admiten Felicitaciones».

EL CAVALLER DE LA TRISTA FIGURA

L'EPÍLEG

Tots els calvaris tenen la seva fi

FETS DE L'ANY

Destronament de En Muley Hafid per En Jack Johnson

Això voldria

Quan pels draps del envelat
se traspua l'harmonia
de l'orquestra que ha esclatat
com un vano de poesia,
jo't voldria
vora meu, sots l'emparrat
donant ombra a la masia,
que a les tardes s'hi sent grat
si'l lleveig acaricia
i el Sol cau de fadigat.
Voldria tení a la veu
la suggestió necessària,
voldria ésser ben teu
sense caldre-hi la pregaria:
que tu suposant-me un Déu,
fossis santa i visionària,
i que fos el consell meu

la paraula extraordinària.
Voldria que'l meu amor
herbejant en el teu cor,
sabés collir la flò encesa
que olorava'l ballador
quan encar no eres promesa.
Voldria collí un raïm
a la parra carregada,
robar-li uns grans al gotim
moll de ta boca ensucrada,
i saber que no hi veus crim
en la meva espigolada.
I quan la llunya pineda
posa un envà al Sol movent,
i'l seu rem deixa l'arbreda
perdent-se en el firmament;
i quan la brisa mansoia
mata'l lleveig impetuós
i'l grill bescanta sa joia
d'un terroç a altre terroç;

i s'encenen i s'apaguen
uns estels enjogaçats,
i uns altres estels s'amaguen
sota uns núvols esquinçats,
i quan brama la tempesta
i la terra aixuta beu,
i quan al mas se fa festa
perque s'ha casat l'hereu,
i quan els cups se curullen
d'una brema superior
i al celler les botes ballen
graus de febre i de licor,
veure a la voreta vora
les gracies del teu somrís,
que m'encisa i enamora
parlant-me del Paradís:
Un mas entre pins i prada
que s'acotxi de cel blau
quan s'adormi la llocada
i's desvetlli'l garipau.

A. COSTA I SENDRA

Íntima

Mentidera enjogaçada
que m'enganyes al parlar,
lo que amb la boca fingeixes
amb els ulls ho desmenteixes,
i ho dius tot quan vols callar.

Mentidera enjogaçada
que no'm dius lo que'm vols dir,
jo no sé com l'has apresada,
però admiro ta destresa
en la ciencia del mentir.

Quan vols fer l'indiferenta
no dius res de lo que sents,
quan et mostres temerosa,
enfadada i vergonyosa
dius, callant, tos pensaments.

I llegeixo en el teu riure,
en tos ulls i en ton parlar,
la paraula tremolosa
que ton ànima amorosa
no ha gosat mai pronunciar.

Lluny o aprop, dona estimada,
jo sabré lo que no'm dius
i en les paraules confoses
de tes lletres amoroses
llegiré lo que no escrius.

Mentidera enjogaçada,
al ser jo lluny, pensa en mí,
pensa en l'ànima germana
qu'en els teus llavis de grana
descobreix el teu mentí.

No'm menteixis, doncs, com ara,
dona hermosa, en endavant;
quan ta boca mentiria
més i més estimaria
tos ulls clars, ton cor d'infant.

EMILI SALETA I LLORENS

A la porteria del cel

(Conte mig vell i mig nou)

Pam, pam, pam!

—Què vols? Per què truques tan fort?

—Soc jo, que vui entrar.

—Vui, vui... Qui ets tu?

—No'm coneixes?

—Dispensa, noi, però no hi caic.

—Soc el general X...

—Doncs, no pots entrar.

—Per què?

—Perquè no portes cavall, i els generals al cel no hi poden anar a peu.

—I ara Pau!

—I ara, Pere, diràs. Mira: el Gran Capità, En Napoleó i En Prim, que valien més que tu, també varen entrar-hi montats.

—Es que ara, amb motiu de la guerra i amb tantes curses de braus, no's troba un cavall per remei.

—No sé què dir-te. A peu no hi entraràs pas.

—Doncs ja torno: vaig a dir-ho a l'amo...

* * *

—Senyor!...

—Qui t'ha manat tornar? Ja tothom se'm puja a les barbes! Ja ningú en fa cas de mí!

—Es que Sant Pere no'm vol deixar entrar, perquè vaig a peu.

—Just; ara que amb aquesta ditxosa guerra ja'm piquen els dits i que tot me fa falta, me despendré encara que no sigui més que d'un trist cavall, si et sembla! Diga-li que jo li mano, que jo ho vui, sents?

—Sí, sí... però an ell cap pinxo li fa por.

—No? Vina amb mi i ja veuràs si hi entres.

* * *

Pam, pam, pam!

—Qui és que truca tan fort?

—Soc jo, que vinc acompanyat de l'amo.

—(Obrint i ajustant immediatament la porta:) T'he dit que vinguessis amb un cavall i no amb un burro! — F. FIGUERAS I RIBOT

Els reis

El temps passa i la Joana balla, és a dir qui balla és Espanya i ballant ballant no s'adona de que passen anys i mesos i setmanes.

No s'adona d'això, ni de que a mida, que el temps passa les coses se canvien i de que lo que abans era blanc ara s'ha tornat negre i vice-versa, com l'anar de Barcelona a Sans.

I aixís, ballant ballant, no s'ha donat compte de que'ls tres reis que arriben a fer ofrena guiats

per l'estrella amb qua, ja no són els d'Orient sinó els d'Occident i que no porten esclaus perquè tots ne som d'ells; que no porten or ni incens ja que per ells el necessiten, ni de moltes altres coses.

Els reis que arribaran aquest any són: a) Sa majestat el torero, b) Sa majestat el clero; i c) Sa majestat don Clodoaldo.

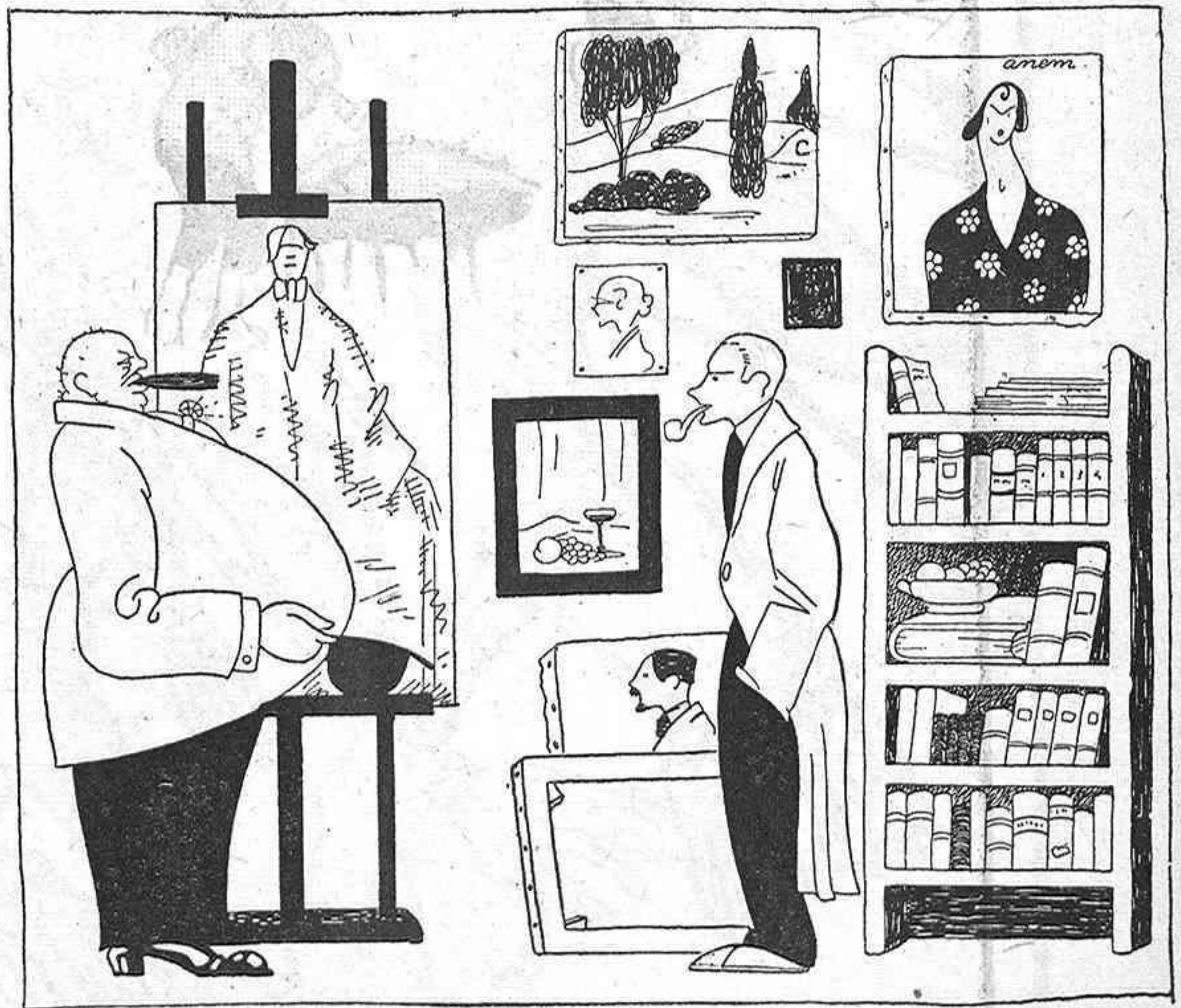
El primer es el rei jove; quan està en funcions va tot cobert d'or i plata, lo que no té res de particular ja que té molt bona paga. Es arruixat, li agrada occir als seus enemics que tots ells tenen banyes, i porta qua com els xinos. Per lo demés no té mals sentiments i àdhuc haver-se criat en l'escorxador gasta uns certs modos.

El segon, que habitualment es el negre, no guanya tan sou com l'altre però ja se la busca, ara aquí ara allí. La paga es poca però quan no és un casament, és un enterro i quan no una boda; i sigui lo que sigui tot són pessetes. Amb tot, sempre fa el pobre. És molt aficionat a caçar al aguait i per a fer-ho se fica dintre d'un caixó que'n diuen confessionari, desde allí pela a les velles riques i als vells tontos. Quan exerceix també se vesteix d'or i plata i teles virolades com els toreros.

L'últim o sigui don Clodoaldo és el més vell, tant vell com l'Espanya. El seu culte es la Patria, per la patria tot, l'últim home i l'última pesseta; desprecia als que no són del seu ram, els desprecia i els insulta, no té modos ni vergonya, se menja la meitat de les riqueses del pais i encara li sembla poc. Es germanòfil i habitualment també vesteix d'or i plata i robes virolades.

Son tres reis pitjors que'ls de la baralla.

Però la Joana no se'n adona i el temps passa i ella balla.

EL BURGÉS GERMANÓFIL

—Quan me'n faria pagar d'un retrat del Kaiser de mig còs en amunt?

—Dues centes pessetes.

—I de mig còs en avall?

DEL PESSEBRE DE TOT L'ANY

Els tres reis d'Espanya

Esplets matinals

S'ha repetit innumbrables vegades que'ls moments més interessants de la jornada són aquells que s'escorren en el silenciós misteri de les hores matinals. Es sanitós aixecar-se de bona hora, és alegrador poguer saludar el nou jorn que s'acosta, té un encant de bellesa indefinible veure com la llum retorna en l'etern caminar del món.

Emperò no es cregui que l'assaborir això sigui d'allò més fàcil. Per atènyer aquests goigs, com en totes les coses que valen, s'ha de passar per unes abundoses proves sense les quals mai podrien manifestar-se. Sentir voluntat per a abandonar el bon jaç, tenir decisió per a vèncer la sòn, el fret o la galvana, són les principals. No obstant, si us en aneu a dormir amb aquests propòsits, veureu que de bon matí un avís bo-i imperceptible, a tall de rellotge despertador, us indica que ja és arribat l'instant de canviar de posició. Teniu el coneixement obscur, no sabeu encara de què's tracta, però instintivament obriu les parpelles i poc a poc us ve el record de lo que en le dia anterior vau proposar-vos. Segueix després un període crític en el transcurs del qual tots els vicis i comoditats de la cambra us demanen que'ls atengueu, que deixeu l'absurda intenció que teníeu d'aixecar-vos. Pot-ser vacil·lareu un instant, pot-ser ni en fareu cas d'unes suaus cançons estrefalaries. De totes maneres, aquells moments són decisius; si no per altra cosa, serveixen per a sapiguer el què valen: per incapacitar-vos per a penetrar la vida o per a concedir-vos més tard el ram de llor d'una gloria que s'atança.

Bon punt aixequen el llençol que amb curioses sinuositats cobreix les vostres carns reposades, rebeu l'amorós contacte de l'aire, seguit d'una petita esgarrifança si som a l'hivern. Després salteu a terra i us quedeu dret en mig de l'espai ple d'ombres i de quietut de la vostra cambra solitaria. De primer, quan encara es dormiteja, us fa una cosa estranya que estiguen fora del llit, precisament en aquella hora que tothom descansa. Si no esteu ben segurs de la vostra tasca, si no compreneu ben clarament l'objectiu que us proposaveu, encara sou capaços d'entornar-vos-en a jaure. Però després us aixeribiu, la sòn us desapareix poc a poc i, a la corporal feblesa primitiva segueixen forces insospitables que us impressionen agradament, en tant que a l'exterior, al carrer de la ciutat petita, el serè baladrer canta el temps i les hores per darrer cop...

Així que esteu arreglats, sortiu a fora, segons les vostres ocupacions o els vostres gustos, unes vegades vers el camp, altres, cap a la ciutat. La pensa, que en aquells moments no es troba esmossada pels afers i relacions generalment vulgars del nostre pa de cada dia, té una tendència a analitzar les impressions que's reben, a reflexionar sobre les coses que hom veu i experimenta, a considerar els capritxos, relacions, formes i fenòmens, discretament visibles, que en altres hores més sorolloses, no; allavores tenim els nirvis descansats, capaços de reaccionar a la més dèbil variació, com dèbils, lleugeres e imponderables són les impressions que la bellesa desperta en tot.

Si aneu al camp, de primer, admireu el parpalleig de la celistia, la claror de la lluna alguns cops, el naixement de l'auga, la grisor de les muntanyes i el silenci de la plana adormida. Veieu les coses materials esfumades, imprecises, limitades per una vaga silueta que les transforma a gust de nostra imaginació. Devegades, un terroç

de terra us sembla una bestia que està a l'ajóc; una feixina, un home que us atalaia; un arbre, un gegant barbut dels juvenils contes de fades. A certa distancia no sabríeu dir d'una masia si és una gran roca posada en mig d'una vinya. De tant en tant també topeu amb el cant d'una bestia nocturna, vols d'aucells que fugen al vostre pas, simfonies d'aigua que va saltant tot venint de les fons de l'encontrada. A ciutat escolteu les vostres passes com ressonen en els carrers llargaruts, descobrint la velocitat que porteu i els moviments que feu al caminar. Veieu la llum dels fanals defensant-se de l'arribada serena i irresistible d'una claror més intensa. Mirant el cel noteu una serie de rectangles, trapecies, polígons i altres figures geomètriques que's dibuixen amb els contorns dels terrats, cornises i barbicanes i es canvien continuament així que aneu caminant. Per finestres i balcons tal volta us intrigarà una esclatxa de llum d'una ànima desvetllada. I després trobareu els matiners de sempre, els que van als tallers, els que's dirigeixen a les fàbriques, els herois anònims del treball, els que, junt amb els que van al defòra, desperten als que encara jauen.

Mes els minuts cavalquen i la terra tota, als primers raigs de sol, s'obre com una gran ponzella d'incomptables pétals. Els colors de les coses augmenten en més segures tonalitats, i els objectes en els quals predomina la dimensió vertical perden el caient espaventable de gegants irats. El cel, d'un feble gris que s'esmuny, se torna d'un blau argentat. Al camp, allí on no hi veieu res, ara hi descobriu una pedra grogosa, un verd fosc de mata, un barracó per a soplujar-se, mentre a les vies de l'urbs populosa ressalten el rètols dels establiments i les virolades portes que entre cops i grinyols van obrint-se per a mostrar els bells aparadors rublerts de tota mercaderia. Es respira satisfacció, anhels, esperança, i una deliciosa gracia de continuació. L'ambient sembla que us digui: no s'acaba el món encara, encara pots passar un nou dia, un nou dia que pots aprofitar en estimar la dona, en dirigir els teus fills, en apreciar els amics; un nou dia que pots fer notable laborant pels homes, tot escoltant l'inefable cançó de l'infinit.

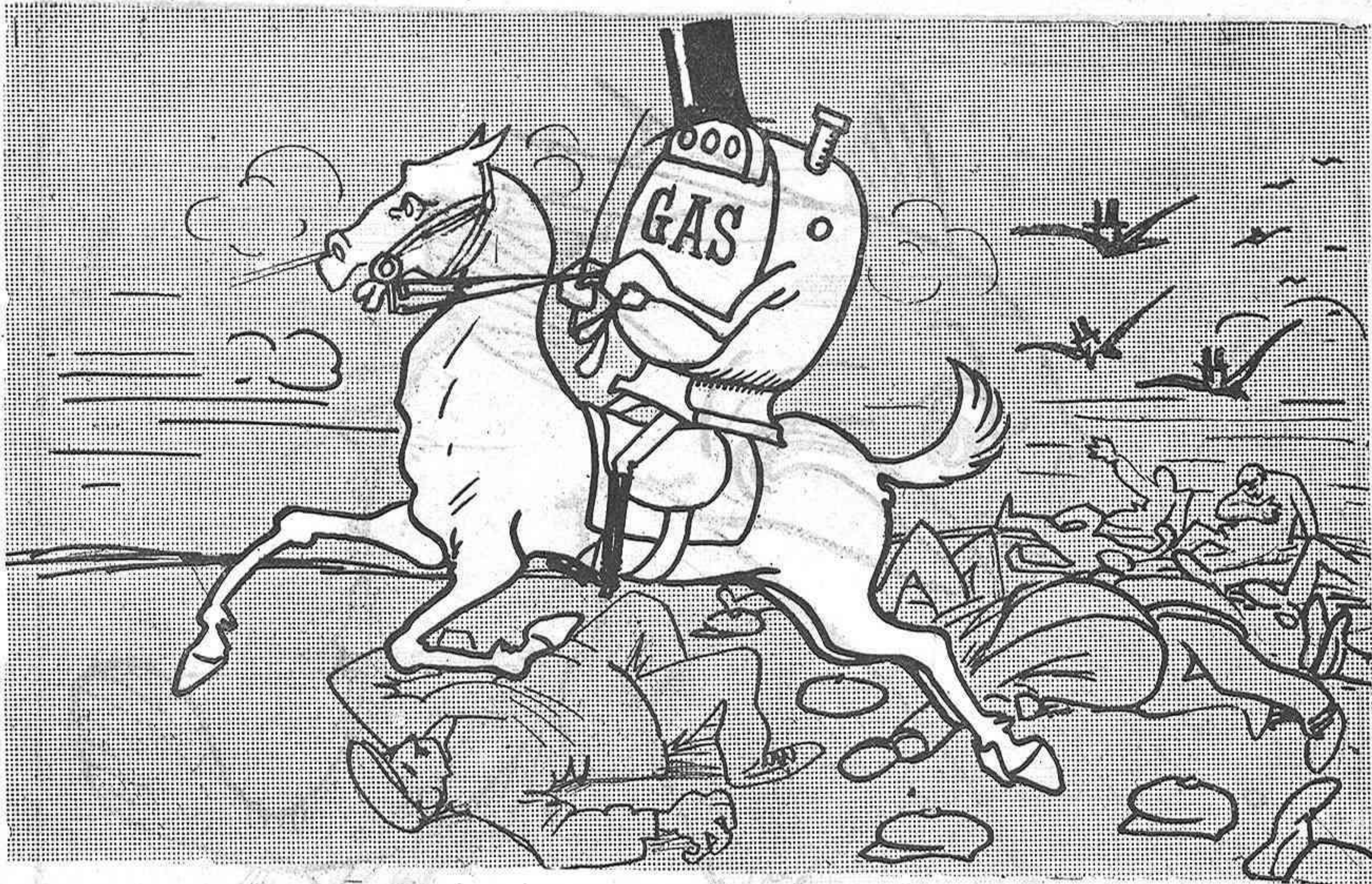
Per això en l'augusta serenor d'aquells instants, així que la ment treballa, sentiu vibracions inconegudes, aleiteig de coses vaporoses, ansies d'incorporar-vos a tot un món de visions encisadores. Es el misteri de la malincònica penombra, de l'abatuda fosc que se'n va i de la potent claror que s'acosta. Es la vida que's renova, la vida interminable i enigmàtica què, després d'una treva de llum, se us apareix rejuvenida, en formes atraients desensonyant-se...

*
**

Ara no trobareu estrany que hi hagi entusiastes de les estones matinals que, si mai per una causa o altra es veuen obligats a llevar-se a deshora, els sembla que'ls falta quelcom, que aquell dia ja no el podran passar amb la mateixa alegria, amb el mateix interès creixent de quan són alçats amb temps.

Els tals entusiastes no comprenen com caram s'ho fan aquells que's passen quasi tota la santa vida sense veure sortir el sol, sense admirar els primers raigs com llisquen per la terra endormiscada en senyal d'energia que ressucita. No entenen quin concepte poden tenir del treball els que's desperten vora mig dia sense capir el tràfec de les primeres hores, sense veure els valents matiners que no hi falten mai. No saben quina opinió certa

FETS DE L'ANY

La batalla de Barcelona.—L'hèroe vencedor

es poden formar d'una ciutat, aquells que només la coneixen en les tardes enutjoses i en les nits estrafalaries.

Per ells, si tots els nostres actes influeixen en nosaltres, si la nostra estructura espiritual és la resultant de les habituds adquirides, és molt probable que tots aquells que's lleven tard han de tenir un concepte migrat de la vida; i en una certa manera, antinatural. Dificilment deuen ésser veritables creadors, car les coses se'ls hi han d'apareixer mig fetes, o al menys, començades, com veuen començada la trajectoria del gran astre. I llurs obres deuen ésser esllanguides, agre-dolces, influïdes pel crepuscle de la tarda i les visions desconsoladores d'un cap-al-tard boirós. També deuen tenir la xafagor enervadora de les hores de sol i la llum artificial de les vetlles ciutadanes. Això, deixant de banda lo apropiades que deuen ésser per a córrer en la fosca, com els gats casulans. Tampoc deuen ésser plenes de fecondants dalits. Mandra per un costat; tristor, melangia per un altre. I com que a la tarda i a la nit, generalment, la gent ja està cansada, deuen respirar esbufecs, impropis contra el treball i pessimismes per a els que volen emprendre noves volades. La majoria, obres de vicis, de tedi, d'indiferència i altres sensacions mundanes.

*
**

Oh! Seria una llàstima viure sense poguer sentir com se us sobrix la vida, com us ixen les idees del cap com aigua en la roca viva, com voleu alt, molt alt, fins a engrandir els pulmons i abarcar el mon en un desig inextingible...

Els no hi sabrien permaneixer reclusos. Els agrada pendre el món tal com és, rabejar-se en ses belleses i que els nostres ulls rebin la llum que tan amorosament ens orienta. Així, seguint els actes de la natura, se retroben més complets, més fermes de còs i d'esperit lliure. Així arriben més lluny quan en llurs coses que emprenen desitjen ésser els primers. Una idea que exposin, un article que facin, una obra que projectin, se'ls apareix amb un desenrotlló semblant al d'un crepuscle del matí. Primerament, un llumet en la pensa, dèbil claror que's va fent més viva, esperança en el cor; després, raigs brillants; visions diàfanes, lo inexpressable...

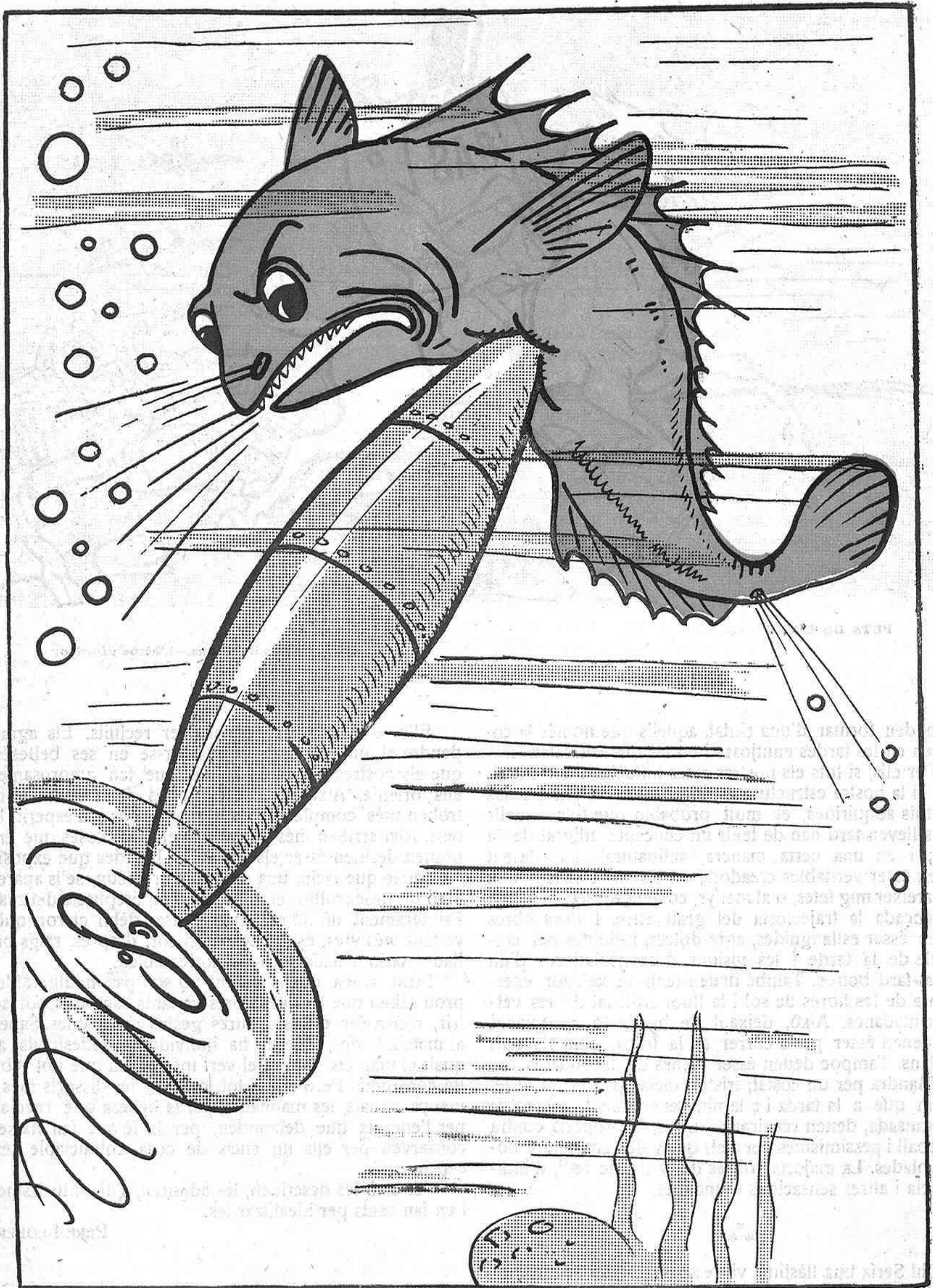
Prou saben que'ls matins no son pas invulnerables, prou saben que en llurs hores variants també es pot sofrir, robar, fer crims i altres gestes detestables. Saben, al mateix temps, que hi ha individus predestinats als quals el matí els portarà el verí més ingrati que pot rebre un cor humà. Però així i tot, malgrat les dissorts més o menys casuals, les matinades, per la bellesa que revelen, per l'energia que deixonden, per la fè que fan nàixer, conserven per ells un encís de cosa cobdiciable i excepcional.

Per això les descriuen, les admiren, s'hi entusiasmen i en fan cants per idealitzar-les.

PERE LLOBERA

EL PEIX

**—Redeu, que s'han tornat estalviadors, els pescadors,
Té, ara pesquen sense esqué.**

VOLEM UN «FENÓMENO»

La vergonya de l'any

Barcelona no està a l'altura de les circumstàncies, i això, per a Barcelona, és una taca, una vergonya, una ridiculesa, una calamitat, una catàstrofe. Resumint: una «hecatombe».

La comtal ciutat, la patria d'En Rius i Rius i de la Monyos, no pot figurar encara dignament en el catàleg de les ciutats famoses, espanyolíssimament parlant, i és per això que nosaltres, vetllant sempre pels furs, el prestigi, el crèdit, el present i el pervindre de la nostra Barcelona, donem el crit de *Alerta!*

Lo que passa a Barcelona és, senzillament, paradoxal.

La nostra gran urb mediterrània és la urb, entre totes les urbs i sub-urbs, que més gasta en toros. L'afició per les «banyes» ha vingut, més que afició, follia, a l'extrem que molts marits no's donen per satisfets, si la «propia» no els en fa portar.

Allò de les «banyes» d'or ha passat ja a la història: banyes de *calderilla* i... gracies. Hi ha marit que fins l'acompanyen a casa en cotxe.

La mania de les banyes invadeix tots els elements socials. *Imperator cornorum!*

I no obstant, Barcelona no ha donat a la humanitat cap «fenómeno». I això, repetim, és indigne de Barcelona. L'any 1916, que acaba de finir, el més gloriós de la història del més llegendari art de la Espanya de... marxa de Càdiz, ha constituït per a la nostra ciutat un veritable padró d'ignominia: ni un mal Llapissera tan sols. Res, absolutament res.

Anys enrera hauríem trobat la explicació; avui no ens és possible trobar-la. En els temps que estudiàvem—això de l'estudiar (?) és un dir—sols a la Barceloneta i una petita part de Sans es sentia admiració per l'art del Cúcharres; avui és tot Barcelona, fins la gent del districte IV, els veïns del carrer de Bailén, del pacífic i *estevenc* carrer de Bailén, els que's tornen folls d'alegría davant «del brillo de los caireles». Pels vols de Tots Sants, el Méndez, el gran Méndez, va hostatjar-se uns dies al número 120 del susdit i tranquil·líssim carrer.

Mai ho hagués fet: cap veí arribà a l'hora a la oficina, cap noia es recordà del seu promès, cap portera es cuidà d'escombrar la escala, cap senyora va tenir el dinar a punt. Tothom era sempre al balcó esperant que sortís o arribés el Méndez. I el dia que va marxar posaren domasos negres al balcó i gasses als fanals.

Si ens haguéssim trobat en època electoral, el Méndez hauria sortit regidor pel districte IV i En Vila i Marieges, al igual que en Sáenz de Barés, hauria anat a l'aigua. Aquest fet eloqüentíssim, és una nova i unànim acusació del poble contra la política de la nostra Diputació.

Barcelona no vol escoles de funcionaris d'administració local, com tampoc vol biblioteques, xarxes telefòniques, escoles industrials ni instituts d'estudis catalans, ni que's paguin 5.000 pessetes als autors de les millors obres catalanes. Barcelona vol banyes, no més que banyes. Banyes per a esmorzar, banyes per a dinar i banyes per a sopar, i fins banyes per a dormir. I En Prat de la Riba serà sempre un mal patriota mentres no es faci intèrpret de la unànim voluntat del nostre poble.

La Diputació, o millor, la Mancomunitat, deu crear—per això paguem—una *Escola Superior del Bell Ofici del Toreig*, i sols quan aquest gran projecte sigui un fet, Catalunya podrà figurar dignament entre els pobles de primera categoria.

I, quan un «fenómeno» fill de l'Empordà, de la Conca de Tremp o del Prat del Llobregat llueixi triomfalment el seu *garbo* per totes les places de braus del món, brindant an En Cambó i an En Pere Coromines i tallant més orelles que no caps en Mulei Haffid, Catalunya devindrà la terra més famosa d'aquest planeta, i des del Kaiser al president de la República d'Haití, proclamaràn la seva admiració pels homes de la nostra patria.

I així com Espanya hauria pogut prescindir perfectament del Cid, de Cervantes, d'Isabel I, de Carlos V, d'En Velázquez i d'En Sagasta, però jamai dels *Lagartijos*, dels *Gallos*, dels *Frascuolos* i dels *Cara-anchas*, que amb les seves gestes imposaren respecte al món, Catalunya, si vol conquerir la simpatia de tots els demés pobles i fer adeptes per a la seva causa, té d'imitar l'exemple de Córdoba, de Màlaga, de Sevilla, i no oblidar tampoc que ha donat més nom i gloria a Bilbao el seu «Cocherito» que no els «Alts Forns». I davant d'aquests fets tan convincents no hi ha dubte que qualsevol «Pescadorito de Mataró», per exemple, donaria més renom a la antiga Il·luro que no un Marfà, diputat provincial i fabricant de gèneres de punt, tot d'una peça, o que un doctor Mas, bisbe de Girona.

I si els de la «Unió Catalanista» diuen sempre, imperativament, *¡¡volem* la oficialitat de la nostra parlall!, nosaltres, més pràctics, més patriòtics, diem i direm sempre: *¡¡Volem «fenómenos»!! ¡¡volem banyes!! ¡¡volem... mal sigui un mal «banderillero»!! ¡¡volem la major gloria de la patria llur!!*

TENU

Escenes de cine

«¡Agua... caramelos... paquetel!»

—Dongui'm dues entrades, si és servida.

—De Preferencia?

—No, senyora, *de General*; i això perquè no n'hi ha de *sargento*. ¿Que es pensa que un hom té sempre tres rals per a gastar? oh, i ara que tot s'apuja, que fins les dones per a estalviar s'escursen les faldilles...

—Escolti, aquesta pesseta és *sevillana*.

—No veig pas que balli, senyora.

—Jo li dic que és sevillana, i faci'm el favor de canviar-me-la.

—Tingui; aquí en té una altra; vegi si és *cordobesa* aquesta. —Tu, bordegas, no comencis a escurar-te el nas. —Apa, passem. (*A l'acomodador*). Ja hi ha puesto?

EL TIFUS

—Vès, que amb la boca oberta no t'entri algú microbi.

EL FRANCÉS

—Un ram d'olivera, portes?... No, dòna, no; si lo que necessitem és llorer per a fer-te amb estofat.

—Prou... miri, aquí mateix. Quants són vostès?
 —Jo i els dos nois.
 —Seguin aquí.
 —Manoi que és bonica aquesta palicula. Miri, pare, com aquell senyor panxut vol grapejar an aquella sinyoreta.
 —Vols callar, bordegaç; on ho has après això de dir grapejar?
 —Oh! d'un dia que la mare li deia a vostè.
 —«¡Agua... caramelos... paquetel!»
 —Compri'm caramel·los, pare.
 —Noi, vinga un paquete.
 —Si és servit.
 —D'això en dius un paquete? De quatre caramel·los embolicats dins un paperet ricat?
 —Doncs que vol comprar el Forn de Sant Jaume per deu cèntims?
 —Niño, siéntate, que me privas la vista.
 —Vagi a cân Corrons a comprar-se unes ojeras, que yo y mis higos hemos pagado para vert el Cina tanto como usted.
 —Yo no le falto.
 —Y yo tampoco; que se ha crecido?
 —«¡Agua... caramelos... paquetel!»
 —Porta el canti, noi.
 —Ep... es prohibeix morrejar amb el canti.
 —Dispensa, noi; ho vaig aprendre quan festejava i encara de vegades em distrec.
 —Miri, pare, *La segunda parte*.
 —Pero, niño, siéntate, por Dios.
 —Senyora, que no veu que és un niño i sa tiena que dispensar?
 —Pero molesta poniéndose encima la silla.
 —Y súbbase usted al tarrat y lo verá macor.
 —«Agua... caramelos... paquete!»
 —Noi, ja em comences a eixordar les orelles amb tants crits.
 De sobte se senten dugues bofetades i un xiscle.
 —Poca-vergonya; vagi a grapejar son avia. Que s'ha pensat aquest desvergonyit!
 —Vamos a ver qué ha sido esto (diu un guarda dels que cobren per anar al cine).
 —Nada, que este coven—contesta una noia (decenta quan no surt al carrer)—me tocaba, sabe...
 —Jo la tocava? Que es pensa que és el Faust? Miri com parla.
 —Sé lo que dic.
 —«Agua... caramelos... paquete!»
 —Lo que tu hauràs de portar aviat serà un garrot, noi gran.
 —Sentarse! (veus).

—Com li deia una servidora de yo, este *coven* me ha *ponido* la mano a la espalda y yo le he dado una *castaña*.

—Jo no l'he tocada per res; vostè deu estar mal fixada, noia.

—Lo que a mi vostè m'ha prèrs per altre.

—Vamos, callarse y orden; de lo contrario vienen todos a la delegación.

(Un senyor respectable).—Lo que tindria de fer, senyor guardia, és vigilar d'altra manera, que aviat als Cines no s'hi podrà anar perquè es converteixen en mercat de carn humana.

—Cállese usted y déjese de mercat — contesta el guarda, rient.—Que no ve que tothom té que viure?

—Miri, pare, ara vé *La tercera parte*.

(El pare que està mig endormiscat):

—Què dius què de la *parte* traserera?

—Que ara vé lo més bonic.

—*Pero, niño, siéntate*.

—Vamos, ya hay bastante, doña Coles. Si no lo ve *ustet*, cómprese una *Prafarencia* y lo oirá y sabrá *macor*.

—Es usted muy grosero.

—Y ostet un *pandaco*.

—Sinvergüenza.

—*Hagan el favor de callarse*.

—Ya tengo los bolsillos llenos d'aquesta *dòna, hombra*, que me está *empipando* toda la noche...

Aquí para la projecció. Quatre dònes de vida alegre que s'aixequen per a veure si hi ha remolc, dos tipos que segueixen i la veu del xicot que crida; «*¡Agua... caramelos... paquetel*» posen fi a la *tercera parte* final de la pel·lícula dramàtica que s'exhibeix... i se continuarà.

M. DOMÈNECH

Epígrames

Deia un savi geperut
—crec que hi tocava bastant—
que la vida és un vermut
molt carregat d'amargant.

Va anà a servir la Maria,
però, en sec, el mateix dia,
me la varen despatxar,
perquè, servint, van notar
els amos, que no servia.

—Tants tips que'm faig d'estalvià
i mai m'arriben, els quartos.
—Com vols que t'arribin, Martos,
si no te'ls han d'envià?

—Creu-me, quan tinguis un duro
procura emprar-lo bé.
—Aixís, doncs, no me'l demanis
perquè no te'l deixaré.

J. BERNET TORRES

ROMANONÈS A CAMBÓ

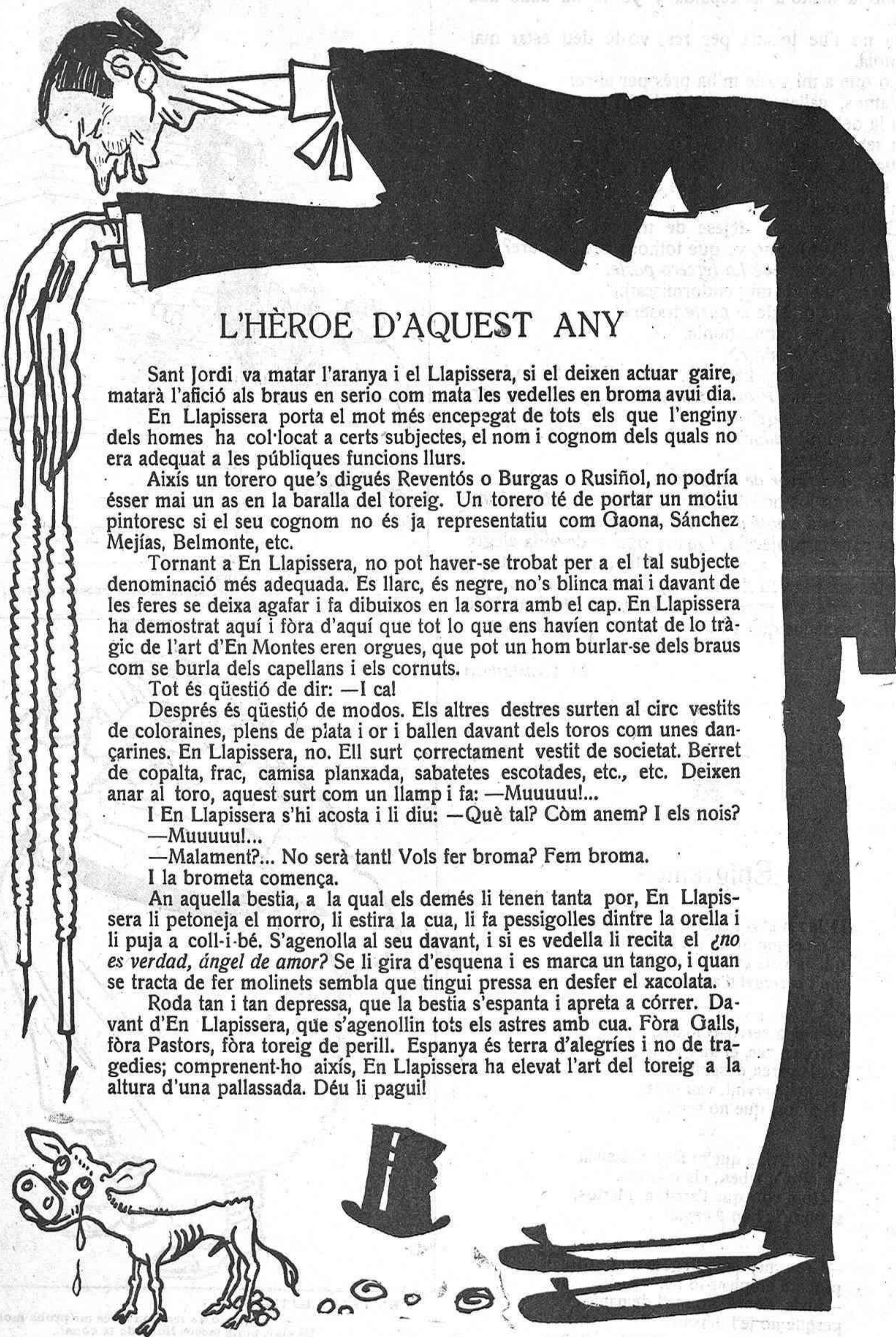
—Bé, sí, tu moltes paraules, però jo molts fets.

EL PELUT SATISFET

—Vaja, això de les trinxeres me prova molt.
Es clar, tants mesos lluny de la dona!...

L'HÈROE D'AQUEST ANY

Sant Jordi va matar l'aranya i el Llapissera, si el deixen actuar gaire, matarà l'afició als braus en serio com mata les vedelles en broma avui dia.

En Llapissera porta el mot més encepogat de tots els que l'enginy dels homes ha col·locat a certs subjectes, el nom i cognom dels quals no era adequat a les públiques funcions llurs.

Aixís un torero que's digués Reventós o Burgas o Rusiñol, no podria ésser mai un as en la baralla del toreig. Un torero té de portar un moïu pintoresc si el seu cognom no és ja representatiu com Gaona, Sánchez Mejías, Belmonte, etc.

Tornant a En Llapissera, no pot haver-se trobat per a el tal subjecte denominació més adequada. Es llarc, és negre, no's blinca mai i davant de les feres se deixa agafar i fa dibuixos en la sorra amb el cap. En Llapissera ha demostrat aquí i fòra d'aquí que tot lo que ens havien contat de lo tràgic de l'art d'En Montes eren orgues, que pot un hom burlar-se dels braus com se burla dels capellans i els cornuts.

Tot és qüestió de dir: —I cal

Després és qüestió de modos. Els altres destres surten al circ vestits de coloraines, plens de plata i or i ballen davant dels toros com unes dançarines. En Llapissera, no. Ell surt correctament vestit de societat. Berret de copalta, frac, camisa planxada, sabatetes escotades, etc., etc. Deixen anar al toro, aquest surt com un llamp i fa: —Muuuuul...

I En Llapissera s'hi acosta i li diu: —Què tal? Còm anem? I els nois?

—Muuuuul...

—Malament?... No serà tant! Vols fer broma? Fem broma.

I la brometa comença.

An aquella bestia, a la qual els demás li tenen tanta por, En Llapissera li petoneja el morro, li estira la cua, li fa pessigolles dintre la orella i li puja a coll-i-bé. S'agenolla al seu davant, i si es vedella li recita el *¿no es verdad, ángel de amor?* Se li gira d'esquena i es marca un tango, i quan se tracta de fer molinets sembla que tingui pressa en desfer el xacolata.

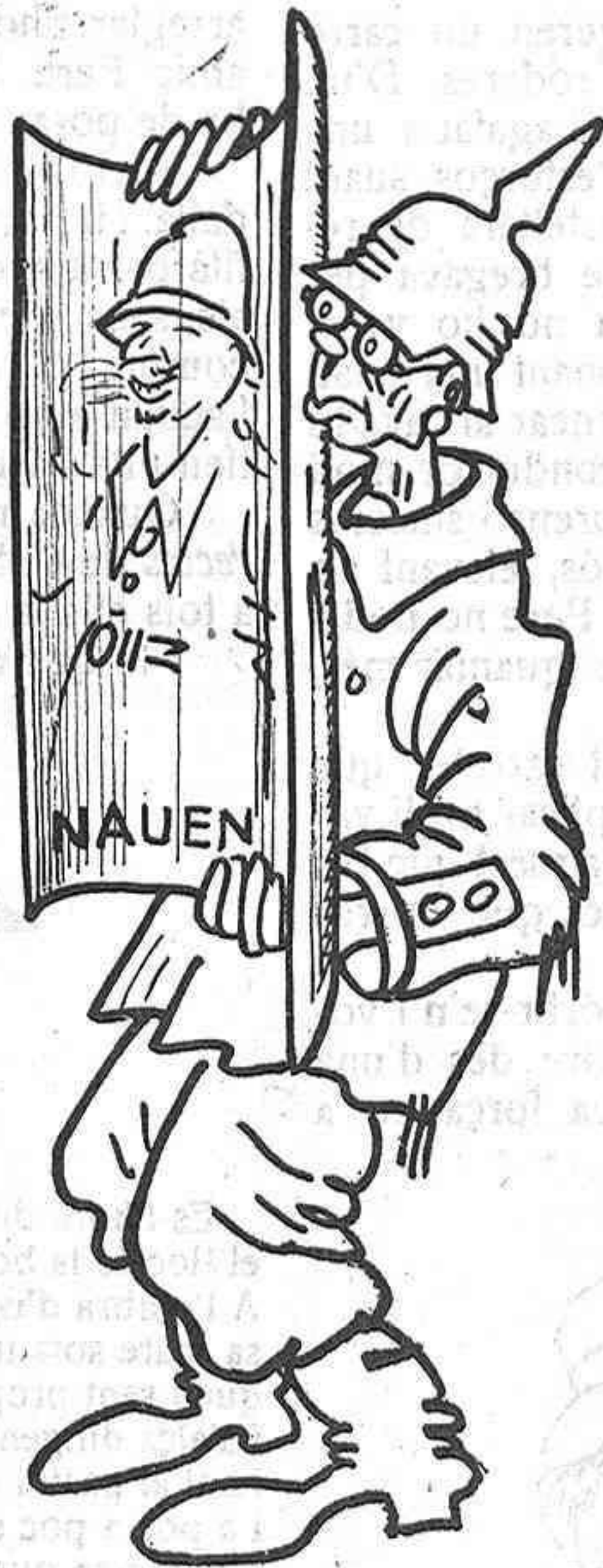
Roda tan i tan depressa, que la bestia s'espanta i apreta a córrer. Davant d'En Llapissera, que s'agenollin tots els astres amb cua. Fòra Galls, fòra Pastors, fòra toreig de perill. Espanya és terra d'alegríes i no de tragedies; comprenent-ho aixís, En Llapissera ha elevat l'art del toreig a la altura d'una pallassada. Déu li pagui!

Un conte de dues rondalles

Al voltant de la taula rodona d'una fonda de capital de *provincia*, hi havien varis viatjants, entre ells un barceloní i un madrileny. Durant el sopar se tractà en animada conversa de lo que s'en ha donat per dir-ne «la qüestió catalana». Com sol succeir en aquests casos, del catalanisme polític es passà a parlar del caràcter català, comentant-lo cada un dels presents baix el llur especial punt de vista. El viatjant castellà feia remarcar el tarannà exclusivista (sempre la mateixa cançó), presumit i orgullós del propi valer dels naturals de Catalunya, i el català, el temperament en general poc actiu, panxa-content i resignat de molts fills de Castella. El madrileny, després de agotar tots els arguments, explicà per a més clara demostració de les seves manifestacions, el conte següent:

—Heu's-aquí que el bon Déu, després de fer el món, volgué poblar-lo de per tot arreu per a que tan bella extensió de terra es vegés animada per molts éssers vivents. I corrent d'ací i d'allà, arribà a Espanya i, comprenent que en ella hi havia diferents terres, es posà a crear, en cada una, l'home-tipu que es cuidés d'augmentar la raça. Passà per Castella i pastant un troç de fang i donant-li una de les seves celestials bufades, formà el castellà. Aquest saludà al seu creador amb grans modals, li feu caluroses mostres d'agraïment i es quedà contemplat content el seu extens terror. Passà per Andalusia i succeí si fa o no fa lo mateix. I per Galicia, per Aragó, per Valencia, va tenir igual rebuda. Per tot arreu va ésser remerciat humil i reverenciosament. I a l'últim va

LA TÀCTICA TEUTONA

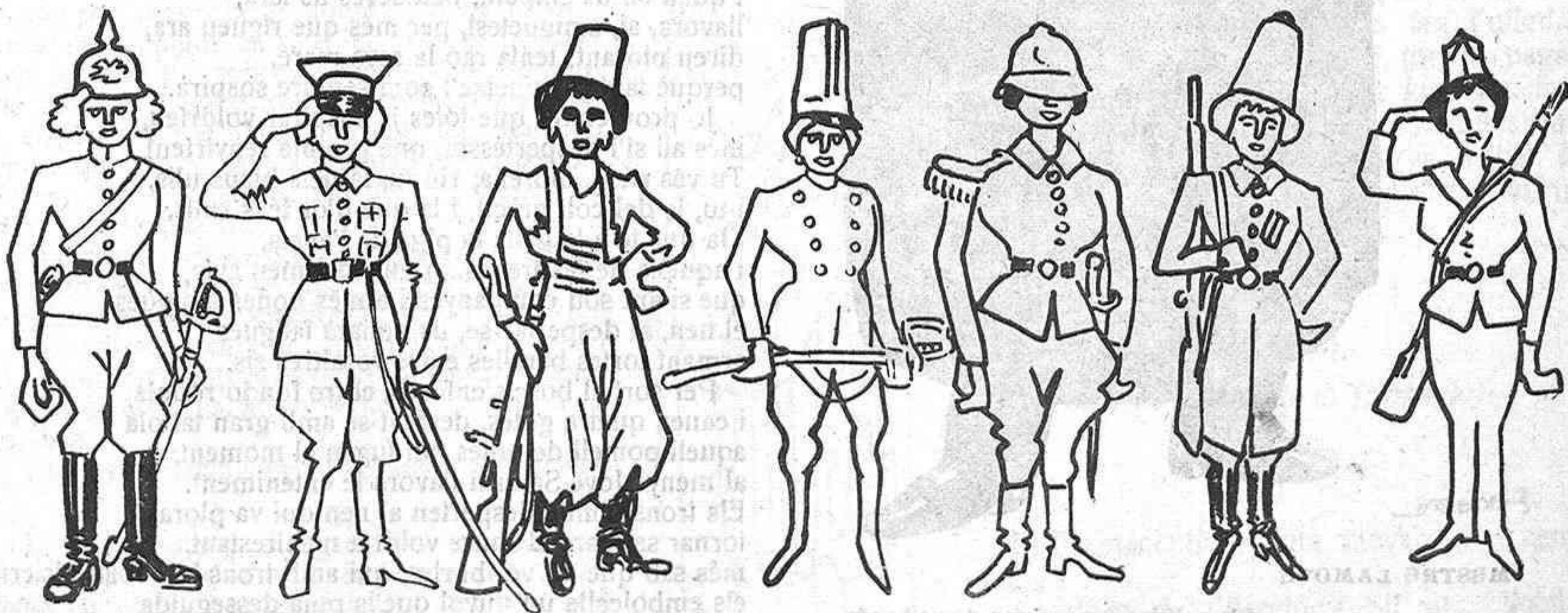
—Oi, bon neutral, que'm creuràs si t'ensenyo un mirallet d'aquests que fan tornar gras?...

arribar a Catalunya. Com per tot, agafà l'argila i la modelà amb tot cuidado. Però encara no havia donat el seu buf miraculós, que vegé aparèixer al seu costat un home sapat i robust, lluint a dalt del cap la roja barretina, que mirant-se'l cara a cara, exclamà amb enèrgica entonació: «Aquest és el meu terror; sóc l'home superior... Visca Catalunya.»

El madrileny passejà triomfalment la mirada per l'auditori, que correspongué unànimement amb fortes riallades. Tots es miraven amb ironia al català, que creien hauria quedat escorregut. Però aquest amb tota tranquil·litat deixà que riguessin l'acudit, i quan hagueren acabat, començà aixís:

—Una rondalla bé en mereix una altra. Escoltin la que a mi van explicar-me. Quan el bon Jesús viatjava pel món, i d'això per lo que es veu ja fa molt i molt de temps... quan nostre Senyor anava d'un cantó a l'altre per a veure com se portaven els homes que ell havia creat a imatge seva, va arribar acompanyat del seu fidel Sant Pere, a les terres que actualment formen l'Estat espanyol. Un dia, passant per les ermes i tristíssimes planuries de Castella, vegeren en un voltant de camí a un carro que estava encallat en un fangal. Al costat, el conductor seient amb tota tranquil·litat, esperava que algú s'atancés per a demanar-li ajuda. Al veure venir als forasters, el carreter els suplicà amb molta amabilitat i amb exagerades promeses de futurs reconeixements, que

li treguessin el carro del mal pas. Amb la consegüent sorpresa de Sant Pere, Déu feu com aquell que no sentia lo que li deia l'home i continuà impertèrrit el seu camí. El bon Apòstol, encara que estranyat, no gosà dir res al seu Mestre. I, camina que caminaràs, arribaren després de molt temps a la fertillíssima i poblada Catalunya. Un

LA CRIDA

—Que no ho veieu que els homes s'acaben?... Mobilitzeu-vos, dones!

jorn, anant per una via muntanyosa, vegeren un carro ple de fruits encallat en unes fondíssimes roderes. D'un costat el carro estava enfonsat fins a botó i agafat a una de les rodes; el carreter amb tota mena d'esforços, suant com un condemnat i deixant anar una restellera de renecs dels més recargolats, feia estona que bregava per treure el veïcol del mal lloc. Encara Déu no ho vegé, s'hi acostà amatent, anà a l'altra roda i donant una suau empenta amb la seva mà divina, feu arrencar al cavall i tregué el carro del sot fondísim. El conductor molt content i agrait, li donà les gràcies amb breus i sinceres paraules i fent petar la tralla, s'en anà joiós, elevant als aires els sons d'una cançó alegre. Sant Pere no podia sortir de la seva sorpresa, i no poguent-se aguantar més, digué al seu Mestre:

—Com és, estimat Jesús, que an aquell carreter que tant i amb tan belles paraules us ho va suplicar no li vareu volguer donar ajuda, i en canvi an aquest que res us demanava i que fins etgegava uns renecs que horroritzaven, li heu tret el carro del mal pas?

—Perquè el primer no feia res per a sortir-se'n i volia que els altres fessin la feina, i aquest altre des d'una bona estona que treballava amb tota la seva força per a

MESTRE LAMOTE

—Els polítics sempre van d'una banda a l'altra. Haurien d'apendre de mí, que no em mòc de la «Banda Municipal».

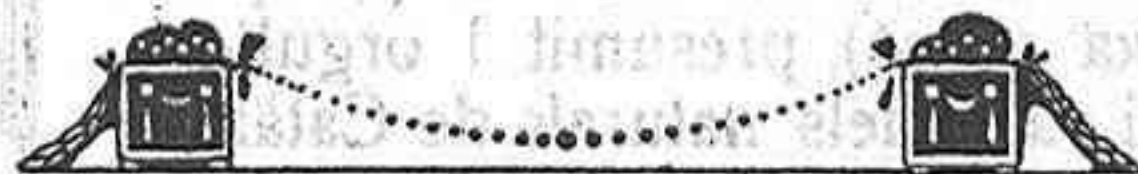
arreglar-s'ho tot sol lo més aviat possible. Creu-me, amic Pere. En aquest món, per a obtenir una cosa s'hi ha de posar el coll... Ajuda't i t'ajudaré!

Arribant aquí, el català donà per acabada la seva rondalla. Hi hagué una pausa llarga. El nostre home l'aprofità per a encendre un cigarret i contemplar de cua d'ull als seus oients. Aquests quedaren un moment callats, comprenent l'indirecta, però per a dissimular celebraren l'acudit amb grans riallades. Mes en el seu interior sentien una barreja de despit i de rabia.

Quants n'hi han que simulen no entendre les *indirectes* de Catalunya, i es riuen de les nostres coses! Però a tots ells la processó els hi va per dintre.

I lo que els hi anirà.

JORDI CATALÀ

Venus i sis noies

Es l'hora del migdia, quieta i aplanada:
el lloc és la boscuria, fresquívol i callada.

A l'ombra d'un'alzina dormint es troba Amor:

sa mare sota un arbre festeja amb un pastor;

quan sent prop de l'alzina trepitg i enraonar,

i s'alça diligent per lo que pot passar;

i sol al pastor deixa: se senten veus de noies,

i a poc a poc s'hi atança; són sis, molt bonicoies,

que al nen que dorm, xamoses, no's cansen de mirar.

I diu la mare Venus, vestida de pastora:

—Oidà! noies boniques, Amor ja us enamora?

Jo soc la seva mare; deixeu-lo descansar.

Ai, pobres poncelletes, si arriba a despertar!

Marcides, coll-torçades, de sobte quedareu,

i a ser flors ufanoses jamai arribareu.

El nen tira sagetes que fan venir ploralles,

i sou tan falagueres vosaltres fent rialles!

Deixeu que'l meu fill dormi; no vui que'l desperteu.

Mes elles, tafaneres, demostren sa recança;

i Venus diu somrienta per via d'esperança:

—Mou guerres com son pare, el meu bordegacet,

encara que us assembla dormint qu'és un mansuet;

bé prou que'l dia i l'hora per totes trobarà,

i quan ell us empaiti, ben seves us farà;

llavors, ai, amiguetes!, per més que rigueu ara,

direu plorant: tenia raó la seva mare,

perquè tant és coneixe'l com sempre sospirà.

Jo prou conec que totes ja sospirar voldríeu,

mes ail si'l despertessiu, què promte renyiríeu!

Tu ves rient, morena; riu tu, la dels blaus ulls,

i tu, la del coll gràcil, i la que d'or té'ls rulls,

i la que té a la galta la piga de l'encís,

i aquella de les trenes... rieu's del meu avís,

que si ara sou companyes i a més bones amigues,

el nen, al despertar-se, us donarà fatigues

armant fortes baralles entre vosaltres sis.

Per sort el bosc s'enfosca, el tro fondo rodola,

i cauen quatre gotes, desfent-se amb gran tabola

aquell pomell de noies qui fugen al moment;

al menys Jove Saturni llavors té enteniment.

Els trons també desperten al nen qui va plorant;

tornar sa mare al roure voldria mentrestant,

més sab que no vol burles, qui amb trons ben forts els crida;

els embolcalla un núvol que'ls puja desseguida

i en và a la pastoreta va aquell pastor cercant.

SALVADOR LLANAS I RABASSA

Balanç deportiu

L'ANY DE LA DESGRACIA

De tal pot calificar-se aquest malhaurat any 1916 que acaba de transcórrer mansament entre nosaltres.

Si mirem el futbol, tenim que un equip com el *Barcelona*, fort, potent, amb tots els partits del campionat català guanyats, va a Madrid a jugar la semi-final i perd primer, empata després i perd finalment. És a dir, una desgracia.

Males llengües diuen que si alguns jugadors de la classe dels professionals es vengueren... Però cà! estava escrit que havien de perdre perquè estaven massa acostumats a guanyar.

Després ens revenjàrem de la mala rebuda dels madrilenys al nostre equip (rebuda acompanyada de taronges, tomàtecs i altres *utensilis*) amb una xiulada quan el *Madrid* vingué a jugar la final aquí amb l'*Atlético* de Bilbao. Però vaja una gracia! la partida estava perduda i més ens haguera valgut callar.

Callar i preparar-nos per a l'actual campionat que ha començat amb un braó entre l'*España*, l'*Español* i el *Barcelona*, que'ns sembla que hi hauràn empentes.

Ah! Això sí; ens hem revenjat de no haver guanyat el campionat, jogant un partit amistós i guanyant el *Barcelona* al formidable, tremendo, horrorós, etc., *Atlético* de Bilbao, per quatre goals a zero. *No es tan fiero el león como le pintan.*

També els de l'art del pedal tingueren desgracia aquest any, deixant-se guanyar per dos corredors madrilenys en la «Volta a Catalunya». Els Magdalena, Crespo, etc., no estigueren a l'alçaria de les circumstàncies. Els madrilenys sí, perquè estava vist que la senyora sòrt s'havia fet de la vila de l'ós i de l'arbós. La senyora sòrt i la empena del *gatos* que, val a dir-ho, es mereixien el triomf. La raó a... un moro.

En resum, que no ens *pegaren* en res més perquè no hi hagué lloc, o sinó també hauriem rebut, segurament.

Maleim, doncs, l'any 1916 en els esports terrestres, però beneim-lo ingènuament 'en els esports marítims.

Barcelona, encara que per molts estigui de eskena al mar, per aquests xicots del Club Marítim, del R. C. Marítim, de la Casa de Família i del Club de Natació «Barcelona», no ho està pas. Ells serven dins son cor el culte a la nostra mar llatina. Ells conserven la nostra supremacia en el sport nàutic per sobre tot Espanya. I ells són els únics que en aquest any de la desgracia han sapigut enlairar el nom de la Catalunya sportiva per sobre les runes dels campionats ciclistes i futbolistes, guanyant novament, ara els del Club de Mar, ahir els del Marítim, demà... qui sab? tots els campionats espanyols de rem, i els nedadors, els del bell sport higiènic, els de natació...

Ara, per això, ens assalta un dubte. Els madrilenys no tenen mar, no tenen quasibé riu. Si en linguesin, també ens haurien guanyat l'any 1916?

No volem creure-ho. Com tampoc volem creure que els catalans es deixin guanyar un altre cop, ni en bicicleta, ni en l'art de fer goals, ni en res, vaja.

I sinó ja veurem aquest any que ara comença.

HIP

P. S.—El balanç tal vegada no resulta complet. Hi manca el *motorisme*, el *tennis*, l'*atletisme*, en tots llurs aspectes... Però que hi farem? Allavors això no seria una impressió general, sinó una llista interminable.

Bah, bah! Deixem-ho córrer.—H.

El berret nou

(VODEVILL RÀPID EN TRES ACTES)

PERSONATGES:

L'ALCALDE DE BARRI—EL DELEGAT DE POLICIA—EL FARMACÈUTIC LA DÒNA DE L'ALCALDE—LA DÒNA DEL DELEGAT

ACTE I

(Salonet a casa del Delegat.)

LA DÒNA DE L'ALCALDE I LA DÒNA DEL DELEGAT

La dona de l'Alcalde (*emprovant-se un berret davant del mirall*).—I que bé que m'escau!... Filla, que és elegant!... On l'has comprat aquest berret tant maco?...

La dona del Delegat.—Ara mateix me l'ha portat la meva modista.

La dona de l'Alcalde.—Ja't dic que és una monada. Escolta... et voldria demanar un favor... Me'l volguessis deixar per aquesta tarde?... Haig de fer una visita de compliment... Te'l tornaria al vespre.

La dona del Delegat.—I sí, dónal... No'm fa res, no... Ja te'l pots endur.

La dona de l'Alcalde.—Ai gracies!... No sabs lo que t'ho agraeixo!... Adéu!

ACTE II

(Un carrer. Varies botigues, entre elles, una farmacia).

L'ALCALDE DE BARRI

—¿On diantre deu haver anat, avui, la meva dona tota sola?... M'hi jugaria un peix que s'ha deixat caure a casa del farmacèutic. Els imbècils! Se deuen creure que són tan cabrit que no ho coneixo, que's fan l'ullet!... Ah, però el dia que'ls hi atrapi, me la pagaran!... (*Mirant cap a la porta de la farmacia*). Cristol!... Des d'aquí veig unes faldilles que semblen les seves... Me'n vaig a trobar el Delegat de policia; vui sorprendre'ls *infra-ganti*.

ACTE III

(Salonet a dins de la farmacia).

TOTS

El Farmacèutic.—Tota meva?... Per sempre?...

La dona de l'Alcalde.—Sil sil... Total... Per sempre!...

(Se senten tres cops a la porta)

GENT DE BROMA

—Lo que jo li dic, senyor urbano, que d'ençà que vostès fan riure tant, és molt difícil fer de humorista. Ens han pres l'employo!

El Delegat.—Obriu, en nom de la Lleial
(*La dona de l'Alcalde fuig per una porta secreta*).
L'Alcalde i el Delegat (*entrant*).—Ja els tenim!
El Farmacèutic (*amb naturalitat*).—Que volen, senyors?
L'Alcalde (*furiós*).—¿On és ella?... Busqui. busqui, senyor Delegat.
(*El Delegat se precipita a la cambra del costat per la porta secreta*).
El Farmacèutic (*baix a l'Alcalde*).—Què ha fet, desgraciat!... Miri veu el berret damunt d'aquesta cadira?...
L'Alcalde.—Bé, i que.
El Farmacèutic.—És el berret de la dona del Delegat.
L'Alcalde (*apretant-se el ventre de tant riure*).—És veritat!... Pobre home!... si que ho sentol...
El Delegat (*sortint per la porta secreta i dissimulant*).—No hi ha ningú.

L'Alcalde (*Agafant pel braç al Delegat*).—Anem, anem, amic meu... Confesso que m'he equivocat. Dispensi, senyor Farmacèutic!...

El Delegat (*a part, escapant-se-li el riure*).—Quin vedell!... Veiam si encare li donarà les gracies!...

GARDHABBA

En les callades nits d'istiu

En les callades nits d'istiu quan canten els rossinyols a dintre el parc ombrívol, i la sòn fuig de vostres ulls, que s'obren en la nit bruna;

i os revolqueu en vostre llit, frenètica, presa d'insomni febrós, els polsos batent amb força, i com cavall indòmit el cor palpita;

i respireu penosament, que sembla que l'aire falti entre l'ambient que us volta quantes vegades heu provat d'alsar-vos; en les nits càlides.

Deixant, resolta, vostre llit puríssim que poseeix, niuet gentil de fades, vostra nuesa angelical, com l'ostra guarda la perla;

en el misteri de la nit calmosa jo us veig sorgir tan divinal, tant blanca, en el balcó que fa de marc al quadre, vos, de figura.

I ressegueixo mentalment la línia de vostre cos escultural, que amaga lleument la tela vaporosa i sútil que us besa tota.

Jo us veig llavors respirà amb delícia l'aire frescal que en vostre pit se n'entra, fent estremir de voluptat, les vostres carns nacarades.

I us apropo a l'avant pit, altiva, amb gest exent de pretensió acadèmica, fent ressortir discretament les formes en vos tan gràcils.

Vos hi ha sorprès més d'una nit la lluna eixint de sobte entre un esquinç de boira il·luminant vostre semblant, que's nimba com d'una santa.

Els rossinyols quan d'aquest modo us veuen, amb llurs cançons iquins refilets més dolços! jo crec que us prenen per la Verge, i canten un salm de gloria!

LL. BARCELÓ I BOU

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

LA FAMILIA POCA-ROBA

Si les modes, en comptes de venir de Londres o París, vinguessin de Berlín, heu-s'aquí els figurins que's durien aquest any.

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

Gramàtica elemental
DE LA
Llengua Catalana

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 3

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ
CASTELLÀ - CATALÀ

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom d'unes 900 planes, imprès sobre un paper
finíssim i intransparent, relligat amb pegamoid.

900 planes, 2 centímetres de gruix!!!

Ptes. 10

NOVÍSSIMA

Ortografia Catalana

Vocabulari Ortogràfic

Segons les Normes de l'Institut d'Estudis Cata-
lans i les obres i treballs dels millors filòlegs,
ordenat i anotat per

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pessetes 2

AVIAT

AVIAT

LLIBRE DE LECTURA ESCOLAR

per A. ROVIRA I VIRGILI

Obra nova

Sortirà d'aquí pocs dies

LA "NIÑA GORDA"

NOVELA DE

SANTIAGO RUSIÑOL

Un tom 8.º imprès sobre magní-
fic paper de fil marca «Guarro»

Pessetes 4

ALMANAC DE

La Campana de Gracia

Preu: DOS rals

ALMANAC DE

L'Esquella de la Torratxa

Preu: UNA pesseta

Tapes amb planxes daurades per a enquadernar

L'Esquella de la Torratxa

Tapes soles . . . . . pessetes 2'50

Tapes y encuadernar . . . . . » 3'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del GirPostal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.^R. GRAU

Instituto Electroterapéutico

Ronda Unversidad, 20, pral.
(junto a la Plaza de Cataluña)
TELÉFONO 4210

DIRECTOR: DR. J. MESTRE SANCHO

Las diferentes instalaciones con que cuenta este Instituto, contienen todos cuantos aparatos existen en los grandes sanatorios europeos, más algunos otros que única y exclusivamente posee este Instituto, por haber sido inventados y patentados por su Director. Gracias a ellos y a la técnica especial que empleamos para su aplicación, cada día es mayor el éxito obtenido en la curación de los diferentes estados patológicos, por crónicos y rebeldes que ellos sean

APLICACIÓN DE CORRIENTES

para el tratamiento de: BRONQUITIS aguda y crónica, ASMA, TUBERCULOSIS, PARÁLISIS, APOPLEGÍA, CIÁTICA, NEURALGIAS, JAQUECA, HISTERISMO, EPILEPSIA, NEURASTENIA, ARTERIO-CLOROSIS, HIPERTENSIÓN, ÚLCERAS, VARIOSAS, DISPEPSIA, DILATACIÓN de ESTÓMAGO, ESTREÑIMIENTO, HEMORROIDES, REUMATISMO, agudo y crónico, GOTA, DIABETES, ESCROFULISMO, ANEMIA, ENFERMEDADES de la PIEL y GÉNITO URINARIAS, etc., etc.

NUEVO TRATAMIENTO PREVENTIVO Y CURATIVO DE LA TUBERCULOSIS

APARATO PARA LA RADIOGRAFÍA INSTANTÁNEA

TRATAMIENTO de la OBESIDAD, especial de este Instituto, ÚNICO DE RESULTADOS POSITIVOS

HORAS DE CONSULTA: DE 3 A 8 TARDE • DÍAS FESTIVOS: DE 11 A 1

CAÇADORS!

CAÇADORS!

Les millors espadenyes, més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS

Hospital, 24, ent. - Barcelona

Vendes al engròs i a la menuda
EXPEDICIONS A PROVINCIAS

NOVETATS - JUGUETS - FLORS

BOAS LLEGÍTIMS DE PARÍS, DE

PLOMA D'AVESTRUÇ VERITABLE

Els més cars i els millors existents a la venda

SUCURSAL DE DALMAU OLIVERES

Ronda Sant Antoni, núm. 1. - BARCELONA

Drogueria Sant Jordi

PERFUMERÍA :: COMESTIBLES
:: PRODUCTES QUÍMICS ::

Carrer del Call, 7 :: Teléf. 3907

BARCELONA

GUILLERMO PATTBEBG

Importador de Maquinaria de toda clase, Hierro, etc. :: Fabricante de Guarniciones para Oardas

Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg Cortés, 349, ent.º **BARCELONA**

Agua oxigenada neutra "FORET"

, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRÍFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTÍA

SPORTS PLANETARIS

El Gran Sportiu jugant al golf amb la Terra